

Tednik

Glasiło Socialistične zveze delovnega ljudstva za Podravje

Štev. 35 PTUJ, 9. septembra 1966 Cena: 0,4 ND, 40 SD Lelnik XIX

Predsednik Tito v Ormožu

„Navdušil me je vaš prsrčen sprejem“

V ČETRTEK, 1. SEPTEMBRA 1966, DOPOLDNE SE JE PREDSEDNIK TITO S SOPROGO JOVANKO IN SPREMSTVOM NA SVOJI POTI SKOZI PTUJ V PREKMURJE USTAVIL V ORMOŽU ZA NEKAJ MINUT. SE POZDRAVIL Z ORMOŠKIMI FUNKCIONARJI IN Z ZBRANIM LJUDSTVOM, PRISLUHNIL NAGOVORU PREDSEDNIKA OBČINSKE SKUPŠČINE FRANCA NOVAKA IN POTEM V SVOJEM NAGOVORU ŽELEL PREBIVALCEM IZ ORMOŠKE OBČINE TUDI V BODOČE MNOGO USPEHOV, OBENEM PA JIM JE VESEL TAKO PRISRČNEGA SPREJEMA, ZAGOTOVIL, DA JIH BO ZOPET OBISKAL, KER JIH DOSLEJ PO OSVOBODITVI NI MOGEL OBISKATI, SE Z NJIMI POZDRAVITI TER SE POMENITI O NJIHOVIH PROBLEMih. TAKOJ PO NAGOVORU IN PO PONOVNEM ROKOVANJU S FUNKCIONARJI JE PREDSEDNIK TITO S SOPROGO JOVANKO IN S SPREMSTVOM — POLITIČNIM SEKRETARJEM CK ZKS MIHOM MARINKOM, PREDSEDNIKOM REPUBLIŠKE SKUPŠČINE SR SLOVENIJE IVANOM MAČKOM, PREDSEDNIKOM IZVRŠNEGA SVETA SRS JANKOM SMOLETOV IN DRUGIMI — NADALJEVAL POT PROTI LJUTOMERU, KJER SE JE ENAKO PRISRČNO SPREJET KOT V ORMOŽU ZADRŽAL PRI NOVIH KLETEH ŽIVINOREJSKO VINOGRADNIŠKEGA KOMBINATA IN V OBRATIH MTT MARIBOR V LJUTOMERU, NA TRGU PA SE JE ZAHVALIL LJUTOMERČANOM IN OKOLIČANOM ZA PRISRČEN SPREJEM.

Vest, da bo potoval predsednik Tito s soprogo Jovanko in spremstvom na obisk v Prekmurje skozi Ptuj in Ormož in da se bo mogoče za nekaj minut ustavil v Ormožu na trgu, je prevalec iz Ptuj, zlasti pa iz Ormoža, prijetno razveselila. Vsi skupaj in vsak po svoje so se potrudili, da bi se predsednik Tito s spremstvom v Ormožu ugodno počutil in da bi mu ostal Ormož v lepem spominu.

raji vsi prek najrazličnejših oblik kooperacijske proizvodnje udeleženi v procesu družbene proizvodnje. Tako vedno znova srečni ugotavljamo, da je dvajset let po osvoboditvi obeleneženi kot obdobje revolucionarnega

•Tednik• izhaja pod tem imenom od 24. novembra 1961 dalje po sklepu občinskih odborov SZDL Ptuj in Ormož — tedaj zavod •Ptujski tednik•. Ptuj. Odgovorni urednik: Antos Bauman. — Uredništvo in uprava: Ptuj, Heroja Lacka 2. — Tel. 156, Stev. tekočega računa: NB 524-3-72. — Tiska tiskarna Mariborskega tiska, Maribor. — Rokovisov ne vračamo. — Celoletna naročnina 20 ND, za tuzemstvo 40 ND.

Predsednik Tito in soproga Jovanka poslušata pionirja Jožeka, ki jima je prvi izrekel dobrodošlico

TE DNI PO SVETU

USTASKI ELEMENTI UBILI SE DVA JUGOSLOVANA V ZR NEMCIJI

Nova zločina

Niso se še polegli odločni protesti proti umoru jugoslovanskega diplomata Save Milovanovića, že je prišla iz Zahodne Nemčije vest, da so isti elementi ubili tudi dva jugoslovanska državljana, ki sta bila na delu v nemških podjetjih. Gre za nemoteno divjanje članov ali agentov skupin, katerih namen je, ustrahovati Jugoslovane in jih s silo zvabiti v svoje mreže. Ni še dolgo tega, ko je jugoslovanska vlada opozorila nemško, da je Zahodna Nemčija v bistvu edina država, ki se upira pomiritvi v Evropi in dopušča nemoteno, vse bolj razbohoteno delovanje revanšističnih in militarističnih krogov. V takem ozračju seveda najdemo najožji nacistični zavezniški med drugo svetovno vojno, ustaši, var-

stvo ne le pri nekdanjih somisljenikih nacistih, ki zavzemajo zaradi slabo izvedene denacifikacije oblasti še danes vodilna mesta v oblastvenih organih in v gospodarstvu, temveč tudi med javnostjo.

Navadno se zahodnonemške oblasti sklicujejo na to, da gre za »obračun med Jugoslovani«, pri čemer sploh ne upoštevajo, kaj pomeni podpora nekdanjim vojnim zločincem. To tezo prevzemata tudi nemški tisk in radiotelevizija. Resnice, da so pri tem vedno žrtve samo Jugoslovani, nihče ne upošteva. Če bi namreč nemške oblasti stopile ustaškim zločincem primerno na prste in njihove zločine kaznovala tako, kot bi bilo treba, bi se dogodki ne ponavljali.

Izrazi sožalja in obljube, da bodo krivice odkrili in primerno kaznovali, ne morejo prepričati nikogar več. Zanimivo je, da celo del zahodnega tiska opozarja na velike razlike med uradnimi izjavami in dejstvi. Med drugim opozarjajo, da se v Bonnu načelno vse bolj zavzemajo za stike z vzhodnoevropskimi deželami, politika podpore nekdanjim nacističnim sodelavcem in somisljenikom pa take težnje zanikuje.

Uboji prav tako zgovorno dokazujejo, da ustaške skupine niso »opozicija« proti sedanjemu družbenemu redu v Jugoslaviji (takih opozicijskih skupin je v tujini slednje več), temveč da uporabljajo metodo, ki so jo ustaši uporabljali kot zvesti nacistični lapal med okupacijo: nasilje in uničevanje. Tak »političen boj« seveda ne more naleteči na simpatije niti med samimi nemškimi državljani.

DRUGI DOGODKI

Velika letalska nesreča v bližini ljubljanskega letališča Brnik prvega dne tega meseca, ki je trajala 97 smrtnih žrtev, je nekaj dni polnila stolpce ne le jugoslovanskega, temveč tudi tujega tiska. Gre namreč za prvo tako veliko letalsko nesrečo pri nas. Posebna komisija, ki raziskuje vzroke tragedije, še ni dala končne poročila. Doslej je samo ugotovila, da so radarke in druge naprave na letališču v redu delovale.

DE GAULLOVO POTOVANJE

Medtem ko je francoski predsednik de Gaulle te dni obiskal na svoji poti po nekaterih deželah Afrike, Avije in Latinske Amerike tudi Kambodžo, si seveda ni mogel kaj, da se ne bi dotaknil vietnamskega vprašanja. Znova je — morda še nekoliko bolj jasno, kot doslej — pozval Američane, naj ne izsiljujejo zmage z orožjem in naj raje umaknejo od tod svoje čete.

Značilno je, da v Washingtonu niso odgovorili z ihtavostjo. Predsednik Johnson je odgovoril francoskemu predsedniku z govorom v Detroitu. Kot kaže, ne želi prilivati olja na ogenj ameriško-francoskih trenj, temveč prirediti nekakšno razpravo s Francijo o Vietnamu. Vsekakor mora sedaj pred isesenskimi volitvami, pred

(Nadaljevanje na 3. strani)

Po nagovoru se je predsednik Tito rokoval s predsednikom občinske skupščine Francem Novakom

Četrtek, 1. septembra 1966, je bil lep, sončen in tople dan po hudi nevihti prejšnjega popoldneva. Ormož je bil poln zastav. Na trgu je bilo že ob 8. uri zbranih mnogo ljudi, učiteljev in učencev iz vseh ormoških šol z zastavicami in šopki, kolektiv tovarne Jože Kerencič, kolektiv KZ — kombinata Jeruzalem-Ormož, gradbenega podjetja, mladih in odraslih iz Ormoža in okolice. Okrog predsednika občinske skupščine Ormož Franca Novaka so se zbrali sekretar občinskega komiteja ZKS Drago Pintarič, predsednik občinskega odbora SZDL Vlado Ožbolt, republiški poslanec Milan Ritonja, predsednik občn. sindikalnega sveta Ljotze Balazić, ravnatelj osnovne šole Zlatko Kovačič in drugi. Pri tribunah na trgu so čakali na predsednika Tita s šopki pionirji in pionirke. Na pozdravni nagovor predsedniku se je pripravil pionir Jožek Budja, učenec 6. razreda osnovne šole, ki je tudi izročil predsedniku šopek nageljnov. Z njim je bila pionirka, učenka 8. razreda osnovne šole, Dragica Lovrenčič. Predsednikovi soprog Jovanka in spremstvu so izročili šopka pionirji in pionirke Boris Polak, Zeljka Nardin, Milan Turin in Božica Ratek.

Od trenutka, ko se je približalo zbrani množici prvo vozilo iz predsednikovega spremstva in ko so vsi zaploskali, pa do trenutka, ko je predsednik Tito s soprogo Jovanko izstopil iz vozila ter se pozdravil z najbližjimi pionirji in ostalimi zbranimi, pa vse potem do predsednikovega odhoda je bilo okrog tovariša Tita in njegovega spremstva res živahno in veselo. Nasmehnjana obraza sta oba s

soprogo odzdravljala zbranim in sta previdno stopala čez cvetje, ki so ga natrosili po trgu in nametali v šopkih v pozdrav otroci in njihove matere ter učiteljice.

Predsednik občinske skupščine Ormož Franc Novak je nagovoril predsednika Tita in njegovo spremstvo z naslednjimi besedami:

»Dragi naš predsednik republike, maršal Tito, dragi gostje! Dovolite mi, da vas v imenu občanov občine Ormož najpričneje pozdravim. Neizmerno smo srečni ob tem velikem trenutku, ko ste neposredno med nami vi, naš dragi tovariš Tito. Dvajset tisoč občanov naše komunice vam hoče povedati, da živijo tudi na tem kosku prelepe slovenske zemlje in dela občan samoupravljalcev, delavcev in kmetov, ki vsi pomagajo z vsemi jugoslovanskimi narodi postavljati v življenje vaše velike ideale za ustvaritev boljšega današnjega dneva in prihodnjih dni.

Kakaj smo živeli dolga stoletja življenje brezpravno izkoriščanega. Naši gospodarji so se menjavali, a bič je ostajal isti. Sebe naša velika revolucija in boj za svobodo pod vodstvom naše slavne Partije in pod vašim vodstvom, dragi tovariš Tito, je uresničila stoletni sen, to je živeti svobodno in svobodno uživati in razpolagati z dobrinami, ki jih je ustvaril delovni človek sam. Naši delovni kolektivi, čeprav relativno majhni po številu, se krepko vključujejo v ustvarjalno delo naše širše družbene skupnosti.

Naši kmetje v tej pretežno agrarni občini so do malega sko-

napredka in notranje graditve, ki je povsem spremenilo tudi ambient našega kraja in njegovega življenja.

Občani občine Ormož srečni izražamo veliko hvaležnost naši Zvezi komunistov in vam, naš dragi tovariš Tito. Impulzi IV. plenuma so tudi našim delovnim kolektivom dali novega duha, moči in volje za nadaljnje delo.

Dragi naš tovariš Tito, dragi gostje! Premalo časa nam je danega, da bi lahko ustregli dolgoletnim željam naših občanov in delovnih kolektivov za daljši in bližji pomenek z vami. Zato pa vam želimo, da bi preživeli teh nekaj trenutkov med nami in mi z Vami v prijetnem počutju.

Naj živi Zveza komunistov Jugoslavije, naj živi še mnoga leta naš dragi tovariš Tito!

Po nagovoru predsednika občinske skupščine Franca Novaka se je zahvalil predsednik Tito za prsrčen sprejem in je v krajšem nagovoru želel prebivalstvu ormoške občine tudi v prihodnje mnogo uspehov, obenem pa je zagotovil, da bo še prišel mednje. Po rokovanju s predsednikom Novakom je izročil direktor kombinata predsedniku sodeček z napisom »Dragemu tovarišu Titu — Ormožani«. Sodeček je izdelal obreški sodar Kočevar. Ko je predsednik Tito vzel sodeček v roke, se je presenečen nasmejal in rekel: »Pa to je puno!« Predsednikovi soprog Jovanka so izročili košarico z buteljkami odkovanih sort vina. Vsakdo, ki je bil zadaj za množico, se je trudil, da bi čim boljše videl drage goste. Stariši so dvignili otroke

Letošnje medobčinsko sodelovanje bi nadaljevali z zborom samoupravljalcev

Casovno najbližje v programu medobčinskega sodelovanja na območju občin Čakovec, Ormož, Ptuj in Varaždin v zadnjem tromesečju 1966. leta je zbor samoupravljalcev iz večjih kolektivov v omenjenih štirih občinah, ki naj bi bil 22. oktobra 1966 v dvorani v Kidričevem. Na njem naj bi imel sindikalni delavec dr. Vaneč Sitar uvodno besedo. Glavni namen tega zbora bi naj bila določitev bodoče smeri in vsebine dela samoupravljalcev za večje uveljavitve samoupravljanja in samoupravljalcev.

O zboru samoupravljalcev v Kidričevem 22. oktobra 1966 in o njegovi vsebini je bilo dogovorjeno na posvetovanju 3. septembra 1966, ki je bilo v sindikalnem domu v Gorci ob udeležbi sindikal. predstavnikov iz Ormoža, Ptujja in Varaždina. Po predlogih udeležencev posvetovanja bo potrebno na zboru oceniti ugotovitve samoupravljalcev iz večjih gospodarskih organizacij na območju vseh štirih občin, zbrane v analizah pred zborom. Brez dobrih priprav na zbor bi težko pričakovali sklepe zbora, ki bi v taki meri koristili nadaljnjemu delu, kot bi morali v smislu sklepov IV. plenuma ZKJ na Brionih. Vsekakor je potrebno s stopnje, ki je doslej v samoupravljanju dosežena, priti za nadaljnje korake bliže k cilju samoupravljanja, da ne bi ostali na pol poti ali na slabšem na škodo pomena samoupravljanja v naši skupnosti.

Občinski sindikalni svet Ptuj in Odbor za medobčinsko sodelovanje pri tem svetu pričakuje, da se samoupravljalci iz delovnih organizacij v bodoče ne bodo več zadovoljevali samo z diskusijo o problemih samoupravljanja, temveč bodo sporečili svoje predloge za izboljšanje samoupravljanja pripravljalnemu odboru, čigar predsednik je Viktor Prelog iz TGA Kidričev. Koristne predloge pričakuje

pripravljalni odbor od sindikalnih organizacij, ni pa rečeno, da jih ne bodo dale tudi delovne enote, člani organov samoupravljanja in člani delovnih kolektivov, ki imajo mnogo predlogov za izboljšanje samoupravljanja, ki pa največkrat ne pridejo na mesto, kjer bi jih lahko upoštevali v sklepih in praksi.

Ob tem posvetovanju je bil sprejet predlog, da bi bil zbor v Kidričevem kot uvod v dvodnevno širše srečanje samoupravljalcev iz vseh štirih občin. Skupine delegatov samoupravljalcev bi se udeležile zbora v Kidričevem v soboto, 22. oktobra dopoldne, popoldne tega dne bi bilo na Borlu srečanje članstva Zveze združenj borcev NOV in preživelih borcev iz brigad in TV postaj, ki so se borile na območjih štirih sosednjih občin, in samoupravljalcev ob tabornem ognju pri Borlu s primernim kulturnim programom in z družabnostjo po tabornem ognju. V nedeljo, 23. oktobra 1966, bi bilo na Borlu srečanje samoupravljalcev in drugih občanov na Borlu, ki bi ga naj organizirale sindikalne organizacije, Zveze združenj borcev NOV in Turistična društva z območij občin Čakovec, Ormož, Ptuj in Varaždin. Začleno bi bilo tekmovanje skupin udeležencev, ki bi se prijavile za srečanje.

Tako bi začela in zopet oživila medobčinska aktivnost, ki bi jim sledile pozneje še druge točke programa, o katerih so se tokrat dogovarjali udeleženci posvetovanja.

Večletni uspehi vseh oblik stikov med kolektivi in njihovimi predstavniki ter med občani iz vseh štirih občin zahtevajo nadaljevanje v smeri, ki je bila sprejeta ob prvih srečanjih. Doslej so doseženi mnogo večji uspehi na tem področju, kot jih je bilo mogoče pričakovati.

J. V.

Samoupravljanje v delovnem kolektivu TGA

Odloča naj večina članov delovne skupnosti

Ob vsakodnevnih nalogah in delu, s katerim razgibano gospodarsko življenje zasipajo organe delavskega samoupravljanja, le-ti kdaj pa kdaj zelo hitro nekoliko pozabljajo na to, da je osnovni nosilec samoupravljanja — celotna delovna skupnost in ne samo tisti del članov, katere je delovna skupnost s izvolitvijo pooblastila, da v njenem imenu upravlja podjetje. Kolektiv mora imeti možnost nenehno in neposredno uplirati na delo svojih samoupravnih organov. Organ samoupravljanja, ki se pri svojem usklajevanju delu odtrga od kolektiva in ki pozabi, da je za svoje delo popolnoma odgovoren kolektivu, ki ga je izvolil, seveda nujno zaplavlja v birokratsko mlačo, iz katere pa potem le redko najde pravi izhod. Kdor redno zasleduje razvoj samoupravljanja v kolektivu pa tudi izven njega, se bo zamislil o naših samoupravnih organih in primerjal razna mnenja o njihovem delu. Poudariti je treba, da so mnenja in ugotovitve mnogokrat zelo različne, ker si pač še vedno nekateri tolmačijo delavsko samoupravljanje po svoje. V našem časopisu lahko zasledimo največkrat le pozitivne ocene o velikem pomenu delavskega samoupravljanja pri nas, o vedno večjem uveljavljanju v gospodarskih organizacijah itd. Mislim, da se lahko prav nasprotno temu tudi sami najbolj prepričamo, da vse to uveljavljanje ni tako plodno in učinkovito in da navadno niso uspehi samoupravnih organov plod prizadevanja večine članov organa, ampak le bolj posameznikov. To bo lahko potrdil vsak član delovnega kolektiva, ki hodi redno na seje DS ali SPDE, ker bo moral vedeti, da so zares redki člani, ki aktivno posegajo v razprave, kadar gre za pomembne in važne sklepe samoupravnih organov, pa še ti so vedno isti, medtem ko pretežna večina mirno sedi, mnogi pa celo ne kažejo niti posebnega zanimanja za te seje in jim je vseeno, kaj se na njih dogaja in razpravlja oziroma sklepa. To so dejstva, ki jih mnogi poznajo, v celoti pa se vse potem odraža v kolektivu, ko mnogi člani DS ali SPDE sploh ne znajo obrazložiti svojim sodelavcem, ki so jih izvolili kot svojega predstavnika, kaj se je obravnavalo na sejah. Ni pravi, ko govorimo o slabi aktivnosti nekaterih članov v organih samoupravljanja, prav tako pa je bila ta neaktivnost že večkrat poudarjena tudi na raznih sestankih družbeno-političnih organizacij. Vendar kljub vsemu ni čutiti večjega napredka v tem pogledu. Pomembno je to ugotoviti po volitvah, ko smo, zopet dobili polovico novih članov organov samoupravljanja in katere je treba na vsak način takoj vključiti v aktivno delo v njih. Da bi pritegnili k aktivnemu delu vse te novoizvoljene člane, bi morali pokazati več volje do tega predvsem starejši člani z večletnimi izkušnjami v delu organov samoupravljanja.

Zanimivo je tudi, da vsi poznamo faktorje, ki še zavirajo hitrejši razvoj resničnega samoupravljanja v podjetju, dalje da iz leta v leto ugotavljamo iste slabosti, sprejemamo ukrepe za odpravo pomanjklivosti, pravzaprav uspeha pa ne dosežemo. Ali niso za tako stanje krive politične organizacije v podjetju, ki so predvsem dolžne skrbeti za stalen, dejaven medsebojni stik med samoupravnimi organi in delovnim kolektivom? S tem, da se širi in pogloblja aktivnost de-

lovnega kolektiva v upravljanju, se dejansko uveljavijo novi odnosi: delavci namreč občutijo, da važna upravljanja in zlasti važne odločitve res ne gredo mimo njih. V njih raste zavest in nov odnos do dela. To pa so najboljše osnove za dvig produktivnosti in delovne storilnosti. Pa si skušajmo postaviti vprašanje, kje so vzroki za tako lagodnost in kaj nam pravzaprav brani, da ne začnemo s sistematičnim pridobivanjem članov za aktivno delo v samoupravnih organih — predvsem pa tistih ki še vedno na sejah ne spregovorijo niti besedice ali pa nanje celo sploh ne pridejo. Mislim da je osnovni vzrok v tem, da smo vsi skupaj preveč zadovoljni s trenutnim stanjem v razvoju delavskega samoupravljanja in pa s tem, da največkrat ni na vprašanja konkretnih odgovorov, kar — potem, razumljivo, upliva na vse ostale člane, da ne razpravljajo in ne postavljajo vprašanj. Po drugi strani pa vsi mnogokrat le preveč pozdigujemo njihov pomen. Res ne bi mogel trditi, da naši samoupravni organi niso imeli še do danes precej uspehov, čeprav doseženi uspehi v podjetju le niso v celoti zaslugi samoupravnih organov, ampak le mnogo bolj nekaterih posameznikov. Najbrž ne bo mogel nihče oporekati, da samoupravni organ, ki sprejme kak vreden in pomemben sklep brez razprave še ne more niti ne sme trditi, da mu za to gre kaka zaslug, toliko manj, če vsi vemo,

da so le posamezni člani vedeli, za kaj je sploh šlo. To bi bil uspeh za SPDE ali DE le tedaj, če bi o takem sklepu zares zavestno odločila večina članov delovnega kolektiva po svojih predstavnikih v samoupravnih organih in če bi predstavniki o sprejetem seznanili delovno skupnost.

Poznati mnenje članov kolektiva in prisluhniti njihovim predlogom je nedvomno najvažnejši faktor samoupravljanja. Vedno govorimo, da ima delavec kot upravljaec pravico zvedeti za usodo svojega predloga, torej zvedeti, ali je bil sprejet oziroma o razlogih, zakaj ni bil sprejet. Toda, mar ni razumljivo, da na pobudo, na sodelovanje delavcev prav nič ugodno ne deluje, če se organi upravljanja v podjetju premalo menijo za njihove predloge. O dejanskem samoupravljanju v kolektivu domo torej lahko govorili šele, ko bo obstajala zares prava povezava med člani samoupravnih organov ter ostalimi člani delovne skupnosti. Samoupravljanje v TGA je sicer na dobri poti, toda še mnogo bo potrebno napraviti, da bo prišlo načelo »Odloča naj večina članov delovnega kolektiva« zares do svoje polnopravne veljave, kajti do tega še precej manjka. O tem bo treba spregovoriti na bližnjih sestankih kolektiva, ko se bo razpravljalo o raznih pomanjklivostih v samoupravljanju, pred občinsko konferenco samoupravljalcev in pred II. kongresom delavskih svetov Jugoslavije. mf.-

Radijska antena bo v Novi vasi pri Ptuj

Radio Ptuj bo zgradil v Novi vasi pri Ptuj antenski stolp za lokalno radijsko postajo Ptuj. Na priporočilo Zavoda za urbanizem Maribor, ki je izdelal lokacijsko dokumentacijo, bi naj stala ta antena izven gradbenega okoliša mesta Ptuja, na območju, ki ni predvideno za stanovanjsko izgradnjo, dovolj oddaljena od mesta, da ne bo kvarila vedute na staro mesto in na grad, motila pa tudi ne bo pokrajinske slike. Antenski stolp bo visok 50 m, bo v kovinski izvedbi in bo zgrajen po predpisih, ki veljajo za antenske stolpe. Stal bo na parceli št. 357/7, k. o. Nova vas pri Ptuj.

Radio Ptuj že ima soglasje Republiškega urbanističnega inšpektorata. Občinska skupščina Ptuj pa je že izdala tudi izjemno dovoljenje za uporabo za anteno potrebnega in izbrana zemljišča ter odobrila lokacijo.

Z vertikalno radijsko anteno višine 50 m bo pokrtil Radio Ptuj

celotno območje občine Ptuj, kar mu ob sedanjih žičnih anteni ni moglo in ga je to tudi prisililo, da se je začel zanimati za tako anteno, da bi z njeno pomočjo lahko dosegel vsako hišo na območju ptujске občine in celo čez njeno politično-upravno mejo. Kovinski del antene je že gotov in ga je izdelalo ptujsko montažno podjetje »Elektrokovinar«, Ptuj. Zagotovljena so tudi že sredstva za graditev temeljev za anteno, za postavitev antene in za njeno usposobitev za uporabo.

S postavitvijo 50 m visoke antene na določenem mestu pri Ptuj bo radijska postaja Ptuj mnogo lažje služila namenu informiranja občanov, pa tudi izobraževanju in razvedrilu, saj bo lahko potem poslušala spored Radija Ptuj vsaka hiša na območju občine pa tudi vse družine izven meja ptujске občine, ki rade slišijo besedo in nesem tudi svojih dobrih sosedov.

V. J.

V Ptuj prodaja Varteks za nad 70 milijonov S din izdelkov na leto

Trgovina tovarne »Varteks« v Ptuj je med dobrodošlimi trgovinami te tovarne iz sosednega Varaždina, saj doseže letno najmanj 70 milijonov starih dinarjev prometa. Ta sicer v vseh letih ni enako visok, je pa bil od 1964. leta dalje letno višji za 20 milijonov starih dinarjev. 1964. leta je znašal nad 50 milijonov, v 1965. letu pa že nad 70 milijonov. Tudi letošnji promet bo v skladu z zanimanjem širokega kroga kupcev, ki povprašujejo v Ptuj za »Varteksovimi« izdelki.

Med 200 prodajalnami, ki jih ima tovarna »Varteks« v večjih mestih v Jugoslaviji, je dosegla prodajalna v Ptuj 61. mesto glede na promet. Zaposleni so v njej trije, in sicer poslovodja, pomočnik in vajenec.

Največje zanimanje kažejo kupci predvsem za moške

kamgarnaste obleke temne barve z oznako Haag, Oslo, Pal itd. Teh tudi največ prodajo, enako pa tudi precej sintetičnih izdelkov in izdelkov iz lila.

Vodstvo trgovske mreže tovarne »Varteks«, v Varaždinu zasluži tudi s tem vso pozornost svojega poslovnega območja Ptuj, ker je na vprašanje »Tednika« o prometu v svoji ptujski poslovalnici med 10 podjetij prvo odgovorilo, enako pa še »Planikar, Kranj, medtem ko druga od 2. aprila do sledi sploh niso odgovorila. To potrjuje, da upoštevata tovarna »Varteks« in »Planikar« tudi tiste stranke, ki so z njimi v pisemnih stikih, in se štejeta med podjetja v Jugoslaviji, ki upoštevajo dragoceno poslovno vljudnost.

V. J.

Zakon je zakon

V raznih državah ZDA veljajo zakoni, ki so bili sprejeti na raznih primerih, ki pa veljajo še sedaj, kljub temu da že zdavnaj niso več potrebni.

V Oklahomi je prepovedano loviti divjad v mestnem parku. V mestu Goldsboru (južna Karolina) je prepovedano prodajati zakrpano obleko. V državi Illinois je prepovedano spati v brivnicah, v Pennsilvaniji pa po polnoči jezdit po ulicah. V nekem mestu države Illinois je prepovedano peti po ulicah, tu-

di polglasno, v Philadelphiji pa metati ženska krila skozi okno. V državi Teksas in južna Dakota ni dovoljeno spati v sirarnah in v skladiščih sira, v državi Florida pa smrčati ponoči, medtem ko je v Bostonu prepovedano v nedeljo se kopati. V Rochesteru, država New York, je prepovedano hoditi preko ulice po napeti vrvi, v mestu Nogales (Arizona) pa uporabljati naramnice kot frače, v Columbusu (država Ohio) ni dovoljeno prodajati ali kupovati koruznih kosmičev.

Stanovalci - udarniki iz bloka TGA Kidričevo

Prejšnji teden je presenetilo marsikoga, ki ga je zanesla pot na Cesto dr. Jožeta Potrča, mimo novega stanovanjskega bloka TGA Boris Kidrič, Kidričevo, ko je zagledal na severni strani bloka skupino udarnikov s samokolnicami in lopatami pred kupi zemlje in kamenja pri betoniranju betonske ploščadi za pranje avtomobilov.

Lastniki osebnih avtomobilov, ki stanujejo v tem bloku, so se skupno s svojimi prijatelji dogovorili, da bodo udarniško izdelali ploščad za pranje avtomobilov, in to v nadaljevanju ploščadi na vrtni strani hiše. Beseđa je držala in res so se znašli pod vodstvom Borisa Solovjeva po vrtni strani dela v Kidričevem in so svoj načrt v celoti uresničili. Odstranili so zemljo, poglobili zemljišče — stavbišče za debelino plošče, nabrali kamenje in navozili gramoz ter pripravili vse za betoniranje. Pri samih mladih, tehnično spretnih sodelavcih je šlo delo lepo od rok in sedaj se bodo vrstili na novi ploščadi, kakor bo pač komu potrebno.

Z enakim veseljem je bilo mogoče dva meseca poprej gledati v dvoredu Simona Gregorčiča udarnike, kako so planirali

Med udarniškim delom na dvorišču

teren pred hišami in med njimi, kjer sedaj raste lepa trava, pred hišami pa okrasno grmičje in cvetice. Prav lepo je sedaj iti mimo teh hiš z urejenim okoljem, pa tudi pogledati v nemo sodelujočih moških, kako so bili spretni z lopatami in grabljami ter samokolnicami. Poleg tolikšnega udarniškega dela, ki smo

ga videli v Ptuj po letih osvojitve, je sedaj prava redko najti skupine ljudi pri udarniškem delu, so pa le, kar potrjuje, da še vedno živi med našimi ljudmi duh poštrevnosti i smisel za skupno delo v korist celotne okolice in v čast vsakega stanovalca v novem naselju

OB ZBORU KREDITNE BANKE PTUJ

Ustanovitev in obstoj upravičena

S 1. rednim zborom, ki je bil 6. septembra 1966 dopoldne v sindikalnem domu v Gorci ob skoraj stoočstotni udeležbi, je dobila novoustanovljena Kreditna banka Ptuj več samoupravnih in strokovnih aktov, ki jih potrebuje za redno poslovanje v smislu zakona o bankah in kreditnih poslih.

Zboru je prečital predsednik izvršnega odbora Vlado Vrečko poročilo o delu izvršnega odbora, direktor banke Viktor Cvirni pa je prečital poročilo kreditnega odbora. Zbor je potrdil ti poročili, predlog statuta banke in sklep o poslovnih politiki banke ter o obrestni meri za aktivne in pasivne bančne posle ter o tarifi za bančne usluge. Potrdil je tudi plan dohodkov in izdatkov banke in plan finansiranja delovne skupnosti za 1966. leto. Nekaj članov izvršnega odbora je bilo izvoljenih za štiri, nekaj pa za dve leti, kreditni odbor pa je ostal v celoti isti kot prej. Viktor Cvirni je še za nadalje imenovan za v. d. direktorja, Jože Belšak pa za njegovega namestnika.

POSLOVNA POLITIKA V KORIST USTANOVITELJEV

Med materialom iz obsežnega dnevnega reda je najvažnejša za območje ptujске kreditne banke njena poslovna politika za leto in do naslednjega običnega zbora, ki je oblikovana v sprejetem sklepu. Posebnost te politike bo v tem, da bo zasledovala v okviru zakonitih možnosti poslovne interese svojih ustanoviteljev, da bo opravljala posle v zadovoljstvo komitentov, da bo pomagala reševati probleme poslovnih partnerjev, da bo trajno zbirala sredstva za investicijske naložbe za osnovna in trajna obratna sredstva. Iakala bo vse možne načine združevanja sredstev za dodatno vlaganje v kreditni sklad banke, za oročanje prostih sredstev gospodarstva in negospodarstva, kakor tudi za oročanje namenskih sredstev za izgradnjo stanovanj občanov in za pospešeno sodelovanje z drugimi poslovnimi bankami v korist skupne mobilizacije sredstev. V kratkoročnem kreditiranju bo upoštevala namene splošne kreditne politike, zlasti pa bo kreditirala tiste delovne organizacije, ki so kreditno spo-

sobne. Dosledna bo v izvajanju pogodbenih obveznosti in pravice in namenskega koriščenja kreditov in vsega, kar krepi kreditno sposobnost gospodarskih in drugih organizacij. Pri kreditiranju investicij v gospodarstvu se bo dosledno držala predvsem smernice ekonomske politike in bo vsklajevala investicijsko potrošnjo z realnimi možnostmi. Pričetne investicije bodo imele prednost pri novih kreditih za osnovna sredstva, pri novih investicijah pa bodo imele prednost tiste naložbe, v katerih sodeluje več bank in naložb in ki zagotavljajo največji finančni in devizni učinek. Najprej bo pomagala s krediti za obratna sredstva tistim proslilec, ki se sami najbolj prizadevajo doseči lastna sredstva in tudi vlagajo v te namene največ svojih dohodkov. Kreditiranje stanovanjske in komunalne izgradnje bo deležno vse pozornosti in v mejah lastnih možnosti, te pa bo poskušala razširiti s čim večjimi sredstvi za to zainteresiranih delovnih in drugih organizacij in občanov. Graditelje in kupce stanovanj si bo prizadevala zainteresirati za čim krajše roke za vračanje kreditov in za pocenitev izgradnje stanovanj. Ustanovitelji banke bodo imeli prednost pri bančnih garancijah delovnih in drugih organizacij ter družbenopolitičnih skupnosti, upoštevala pa bo predvsem varnost posla in sposobnost prisilca. Poslovno sodelovanje z Narodno banko in s poslovnimi bankami bo še dalje v interesu izboljšanja bančne poslovne politike in utrjevanja trajnega poslovnega povezovanja delovnih organizacij ne glede na območje. Principi razumnega varčevanja bodo ugodno vplivali na višino stroškov bančnega poslovanja, strokovno usposobljen kader pa na hitro in kvalitetno poslovanje v korist komitentov in banke, pa tudi delovne skupnosti s stimulatивно delitvijo po delu.

V tej smeri je že doslej potekalo poslovanje Kreditne banke od ustanovnega običnega zbora, kar tudi potrjuje poslovno poročilo o delu izvršnega in kreditnega odbora za čas od 14. februarja do 6. septembra 1966. Izvršni odbor se je zavedal odgovornosti in nalog in je delal kot celota, ker so prihajali na seje vsi odborniki polnoštevilni in so tudi pomagali vse probleme hitro in pravilno reševati.

VAŽEN SKLEP, KI MORA BITI URESNIČEN

Kreditni odbor se je odločil zavzeti na zboru za uresničitev sklepa bivše Okrajne skupščine Maribor z dne 30. marca 1966 o prenosu in razdelitvi sredstev DIS bivšega okrajja Maribor s kreditnega sklada Komunalne banke Maribor na komunalne banke Muraka Sobota, Ptuj, Slovenska Bistrica in Slovenj Gradec, ki še ni izvršen, kar pomeni za Kreditno banko Ptuj precejšnjo škodo. To pomeni v korist ptujске občine 1.095 milijonov dinarjev. Od teh sredstev je 798 milijonov dinarjev razporejenih, ki bodo vrnjeni čez več let, 297 milijonov ptujski občin pripadajočih dinarjev pa uporabljajo druge banke, ki sedaj nimajo interesa za realizacijo tega sklepa. Kreditna banka Ptuj si bo prizadevala doseči uresničitev tega sklepa.

VEČ SREDSTEV ZA KRATKOROČNO KREDITIRANJE

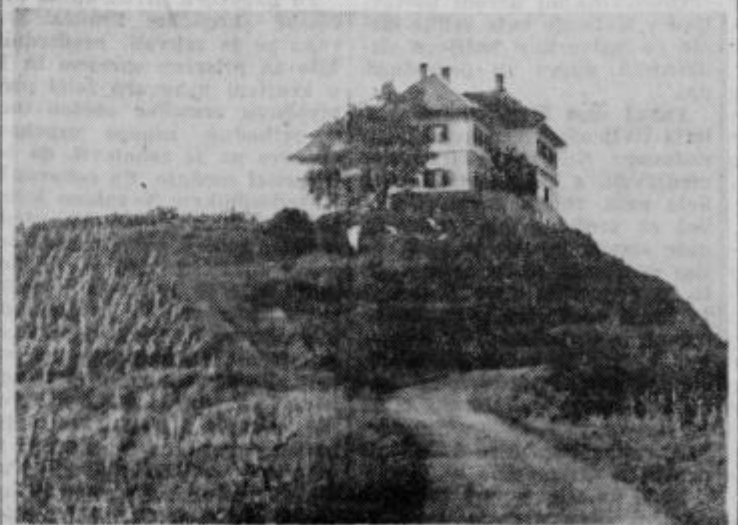
Iz razpoložljivih podatkov poročil tudi izhaja, da bo imela Kreditna banka Ptuj letos skupno za kratkoročno kreditiranje nad 116 milijonov novih dinarjev, za investicijsko kreditiranje pa nad 123 milijonov sredstev s raznih virov, od tega za stanovanjsko izgradnjo nad 27 milijonov. Iz primerjave s preteklim letom izhaja, da se bodo kratkoročna sredstva povečala v letošnjem letu za skoraj 12 milijonov, investicijska pa za nekaj nad 9 milijonov dinarjev. Zanimivo je tudi to, da je nova v poslovanju Kreditne banke Ptuj poslovanje z devizami in s hranilnim varčevanjem ter oročanjem sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Poslovanje za račun družbenopolitičnih skupnosti se bo prav tako povečalo za nad 23 milijonov dinarjev nasproti 1965. letu.

Plan kreditne bilance je prilagojen najnovejšim smernicam splošne kreditne politike. V tej zvezi je banka predlagala spremembo, da bi se podaljšal rok za vračanje kreditov za prodajo in nakup blaga od dveh na tri mesece in da ukinejo udeležbe, ki so bile doslej potrebne.

POSLOVANJE SEGA CELO ČEZ OBČINSKE MEJE

Vrsta podatkov iz kreditne bilance potrjuje, da je bilo poslovanje Kreditne banke Ptuj uspešno in da je bila njena ustanovitev utemeljena in v korist gospodarstva ter družbenopolitične skupnosti ptujске občine.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sindikalni počitniški dom v Gorci nad Podlehnikom

Vesti iz Kidričevega

Zakaj takšna nedoslednost?

Mnogokrat slišimo pohvalo o samoupravljanju v delovnih organizacijah, še bolj pa v delovnih enotah, ki so po decentralizaciji delavskega samoupravljanja dobile razne pristojnosti, katere pa so žal še vedno mnogo premajhne. To pride največkrat do izraza, ko na primer svet delovne enote ali njegova komisija predlaga centralnim organom neko določeno zadevo, o kateri sam svet ni kompetenten sklepati, centralni organ pa to zavrne. Tak primer se je dogodil tudi na seji DS TGA, ko je komisija za izrekanje vzgojnih ukrepov delovne enote aluminij predlagala delavskemu svetu, naj izključi iz njihove DE nediscipliniranega člana kolektiva, ki mnogo več škoduje kolektivu, kot pa koristi. Zgodilo se je to, česar se komisije delovnih enot najbolj boji, namreč da DS ni izglasoval te izključitve, ker za predlog komisije ni glasovala več kot polovica članov delavskega sveta. Tako se postavi vprašanje, zakaj taka nedoslednost posameznih članov delavskega sveta, ki so s svojo nerazumljivo odločitvijo onemogočili DE aluminija, da bi izločila iz svojih vrst nediscipliniranega delavca in da bi na ta način vzdrževala red in disciplino. O tem je bilo že mnogo govora, predvsem je bilo mnogo razprav o starem zakonu o delovnih razmerjih, ki je bil v tem pogledu zares zelo tog. Zvezna ljudska skupščina je že sprejela to določilo in lahko o izključitvi delavca iz delovne skupnosti odloča DS ali pa celotna delovna skupnost delovne enote. Zaradi tega bo nujno čimprej uskladiti statut podjetja in pravilnik o delovnih razmerjih, da bi se v bodoče izognili takšnim nezdravim pojavom. Nedvomno pa bi bilo treba tudi poučiti člane DS, da bodo znali trezno odločiti, kaj je koristno za kolektiv, ne pa da pri tem gledajo le posameznika, ne vidijo pa škode, ki jo tak nediscipliniran delavec povzroča s svojim ravnanjem. Osnovno objektivnost je potrebno obdržati, kajti odločanje v organu samoupravljanja pomeni tudi prevzem odgovornosti pred delovno skupnostjo in družbeno skupnostjo.

Za nadaljnji obstoj lista Aluminij

Večkrat se je že razpravljalo v delovni skupnosti TGA, da bo prišlo do ukinitve tovarniškega glasila »ALUMINIJA«, ker je vedno manj prispevkov. To vprašanje je bila ena izmed točk dnevnega reda na izrednem plenumu tovarniškega odbora sindikata, na katerem so člani plenuma razpravljali, kako omogočiti nadaljnje izhajanje tovarniškega glasila. Vztrajali so na tem, da je več kot nujno, da se ohrani ta časopis, ki je za kolektiv neobhodno potreben, saj se prav z njegovo pomočjo največkrat seznanjajo z različnimi aktualnimi dogodki v kolektivu, kar pa seveda ne dela posebne časti članom delavskega sveta in sveta proizvajalcev delovnih enot kakor tudi ne odbornikom sindikalnih podružnic in članom ZK, ki vse premalo informirajo ostale člane kolektiva o raznih pomembnih dogodkih v podjetju. Plenum je sicer ugotovil, da bi bilo potrebno začeti akcijo med člani delovne skupnosti, da bi več dopisovali, vendar pa so pri tem najbrž pozabili, da prav oni najmanj dopisujejo. Če torej sindikat spodbuja dopisovanje v ALUMINIJ, potem naj bo on prvi, ki bo s tem konkretno začel, kar bo s tem najbrž ne manjka. List bi pridobil, če bi bil ogledalo dogajanja v delovni

skupnosti, ne pa da se v njem kopirajo nekateri preveč strokovni prispevki, ki jih pretežno število članov kolektiva ne razume. Več bi morale sodelovati tudi strokovne službe, ki bi naj objavljale gibanje proizvodnje in probleme, ki so s tem v zvezi. Najbolj pa bi morali pritegniti k sodelovanju člane delovne skupnosti, ki večkrat znajo kakšno reč dobro komentirati, vendar ne na pravih mestih. Najbrž ni bilo potrebno jim spraviti strah iz kosti, da se ne bodo bali napisati svoje objektivne kritike, pa naj se nanaša na kogarkoli v podjetju, če je seveda res objektivna. Če bo to doseženo, bo gradiva za nadaljnje izhajanje tovarniškega glasila »ALUMINIJA« v TGA več ko dovolj.

Dodatek za dopust bolnikom?

Na eni izmed svojih rednih sej je tovarniški odbor sindikata TGA Kidričevega med drugim razpravljala tudi o izplačilu nadomestila za ukinjeno K-15 ter dodatka za letni dopust za tiste člane kolektiva, ki so celo leto v bolnišniškem staležu. S tem je pokazal, da ni pozabil na takšne svoje člane. Člani to-

varniškega odbora so s tem soglašali in bi naj upravni odbor podjetja o teh njihovih predlogih razpravljaj in predlagal delavskemu svetu ustrezno rešitev. Upravni odbor pa je prišel do zaključka, da tega ne bo moč izplačati, ker da ni v skladu s pravilnikom o izplačevanju iz sredstev sklada skupne porabe, kajti pravico do tega izplačila imajo le člani delovne skupnosti, ki dobijo odločbo za nastop letnega dopusta, kar pa ne more biti primer pri bolnih članih kolektiva, ki kot bolniki ne morejo dobiti rednega dopusta. Delavski svet je na svoji zadnji seji ugotovil enako kot upravni odbor, zato je odobril tovarniškemu odboru sindikata dotacijo v znesku 500 N din za vsakega člana delovne skupnosti, ki po določilih zgoraj omenjenega pravilnika nima pravice do takega nadomestila. Vse to pa bo izplačal takim članom kolektiva tovarniški odbor sindikata ob koncu leta.

Kot vedno do sedaj so tudi tokrat našli ustrezno in pametno rešitev aktualnega problema, ker bi v nasprotnem primeru bili oškodovani člani, ki niso po svoji krivdi mogli nastopiti dopusta.

France Meško

Ustanovitev in obstoj upravičena

(Nadaljevanje s 2. strani)

Delovanje Kreditne banke Ptuj sega celo čez meje same ptujske občine, v korist širše skupnosti, od koder so tudi njeni soustanovitelji.

Na tem zboru je bil potrjen še statut Kreditne banke Ptuj, ki ima deset poglavij z 295 členi o dolžnostih in pravicah delovne skupnosti in kot gospodarske organizacije. Začasni statut je potrdil ustanovni občni zbor, ta dokončni pa je izpopolnjen.

Del izvršnega odbora je bil izvoljen za štiri, del pa za dve leti. Kreditni odbor je ostal nespremenjen. Za v. d. direktorja je še dalje imenovan dosedanj v. d. direktor Viktor Cvirn, za njegovega namestnika pa Jože Belšak.

Zbora se je udeležila tudi predsednica občinske skupščine Lojzka Stropnikova, politični sekretar Branko Bračko, predsednik občinskega odbora SZDL Franc Rebernak, štirje poslanci in dva predstavnika Poslovne banke iz Varazdina. Vse je uvodoma skupno s povabljenimi predstavniki ustanoviteljev banke pozdravil predsednik izvršnega odbora Vlado Vrečko, ki je tudi želel zboru uspešno delo.

Drugi dogodki

(Nadaljevanje s 1. strani)

pricati domačo javnost, da si Amerika vendarle želi mir v tem delu sveta. De Gaulle je na drugi strani sicer sprejel v kamboškem glavem mestu posebnega odposlanca severnovietnamskega predsednika Ho Si Minha, ni na se sestal z enim vodilnih političnih prvakov južnovietnamske osvobodilne fronte, ki se je prav tedaj mudil v Pnom Penh. S tem dejanjem ni hotel še bolj razburiti Washingtona.

Vendar je resnica, da je prejel po predstavnikih fronte jasne informacije o tem, kaj le-ta zahteva in kaj predlaga. Zato upravičeno sodijo, da je de Gaulle sedaj najbolj obveščen mož o dejanskem položaju v Vietnamu in dejanskih željah tako severnovietnamske vlade kakor tudi osvobodilnega gibanja.

Razprava med Parizom in Washingtonom na odkriva tudi različna izhodišča o vojni De Gaulle sodi, da je ameriško posredovanje v državljanski vojni imelo za svoj smoter izboljševati ta del sveta za zahodni blok, s čimer pa si je nakopalo na pleča veliko večino vietnamskega ljudstva. Američani govorijo še naprej o svojih »pomoci naprednemu južnovietnamskemu režimu, ki ga je »ogrozila agresija s severa«. Tu bo seveda težko najti skupen jezik. Prav tako je malo verjetno, da bi v Washingtonu poslušali de Gaulle nasvet, četudi je trezen in čisto primeren. De Gaulle tudi ne zahteva, da bi se morali Američani odločiti takoj...

GONJA PROTI ERHARDU

V Zahodni Nemčiji se nadaljuje gonja proti kanclerju Erhardu, ki jo vodijo socialni demokrati, pa tudi del samih krščanskih demokratov. Prišlo je tudi do trenj med generali in obrambnim ministrom von Hasselom, ki so ga »rešili« tako, da je vlada imenovala drugo osebnost za vrhovnega poveljnika in zamenjala nekaj vodilnih mož v vojski.

Tisto, ki se odločno bori proti rasizmu na svetu in še posebej v Afriki, je veselo presenetila novica, da je kurir južnoafriškega parlamenta Dimitri Stafendas, po rodu Grk, z nožem ubil predsednika vlade Verwoerda.

Ubili Verwoerd se je iz nekdanje profesorja psihologije spremenil v enega najbolj surovih rasistov današnjega časa. Rodil se je v Amsterdamu, študiral pa je v Leipzigu. Preden je leta 1932 postal premier, je bil deset let minister za zadeve domačinov. Prišel je na črno ujavati politiko rasnega razlikovanja. On je avtor načrtov o ločenih hišah za domačine črnce, njegovi ministri pa so izdelali iz leta v leto več rasističnih zakonov.

Protesti po svetu in v Združenih narodih niso pomagali. Zato je razumljivo, da demokratični krogi v pravi luči osvetlujejo njegovo življenjsko podobo. Vodje protirasističnih gibanj v Afriki sodijo, da pomeni umor skrajnega rasista pričetek boja za strmoglavljenje rasističnega režima v deželi in drugod v Afriki

NAJBOLJ ODPRTA MEJA V EVROPI

SAMO AVGUSTA PRESLO JUGOSLOVANSKO-ITALIJANSKO MEJO PET MILIJONOV IN POL POTNIKOV

Uradni podatki italijanske obmejnih oblasti o prometu skozi bloke med Italijo in Jugoslavijo v mesecu avgustu ponovno kažejo, da je meja med Italijo in Jugoslavijo najbolj odprta meja v Evropi. Ze od podpisa videmskega sporazuma o obmejnem prometu leta 1955 se je število prehodov iz leta v leto večalo. Z odpravo vizumov med obema sosednjima državama se je položaj še izboljšal.

Uradni podatki govorijo, da je samo v avgustu prešlo jugoslovansko-italijansko mejo v obeh smereh pet milijonov in pol potnikov. V primerjavi s številkami o prehodih v lanskem letu se je občno povečalo število prehodov s potnimi listi, in sicer kar za 2 milijona več, s prepuščnicami pa je prešlo mejo v istem razdobju 600 tisoč potnikov več kot lani. In še nekaj zanimivih podatkov: samo na obmejnih prehodih na Tržaškem je šlo avgusta nič manj kot 178 tisoč 500 potnikov — ali 7347 potnikov na uro oziroma 124 na minuto. Tudi tokrat je bil največji promet skozi obmejni prehod

Skofje. Sledi prehod na Forne-tičih, nato pa pri Rdeči hiši v Gorici. V avgustu je bil za promet s potnimi listi odprt še obmejni prehod pri Lazaretu pa Tržaškem, ki je vsaj malo razbremenil del obmejnih organov na Skofijah.

Lepo jesensko vreme je sezono izletnikov v obmejnem področju, predvsem pa v Istri, poudarilo. Po predvidevanju bo tudi promet v tem mesecu presegel številke iz preteklega leta.

V avgustu je obiskalo Italijo tudi blizu pol milijona jugoslovanskih državljanov.

N. Lukč

S seje komisije IS skupščine SRS za reševanje aktualnih sistemskih in organizacijskih vprašanj

Komisija izvršnega sveta skupščine SR Slovenije za reševanje aktualnih sistemskih in organizacijskih vprašanj organov za notranje zadeve SR Slovenije je razpravljala o nekaterih vprašanjih služb organov za notranje zadeve v zvezi z usklajevanjem njihovega delovanja in organizacije z doseženo stopnjo sistema družbenega samoupravljanja in socialističnega demokratizma.

Komisija sprejema nekatere rešitve in predlaga pristojnim državnim organom sklepe in predloge ter daje naslednje usmeritve pristojnim organom za reševanje problemov s področja državne varnosti, organov za notranje zadeve in deloma pravosodja:

Komisija je med drugim obravnavala in sprejela predlog republiškega sekretariata za notranje zadeve začasno sistematičnejšo službo državne varnosti v naši republiki, po kateri se takoj zmanjša število delovnih mest za več kot 60 odstotkov. Komisija meni, da se naloge službe državne varnosti v prihodnje omejijo na preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj zoper ustavno in družbeno ureditev SFRJ in njihovih storilcev, ki so storjena organizirano ter s tajnimi sredstvi ter metodami. Glede na tako opredelitev nalog in potreb naj se določi organizacija in sistematizacija službe državne varnosti, da bo le-ta sodobna, strokovno visoko usposobljena in učinkovita. Metode in oblike dela te službe morajo sloneti na zaupanju v človeka ter na patriotizem delovnih ljudi in njihovi socialistični zavesti. Osnovna varnost družbe mora temeljiti na delovnih in drugih družbenopolitičnih organizacijah ter njihovih samoupravnih organih, ki lahko z uresničevanjem načel ustave, zakonov in splošnih aktov največ pripomorejo k varnosti in krepitvi naše družbe.

Sporočilo, ki ga objavlja komisija, predlaga, naj skupščina SR Slovenije ustanovi poseben organ, ki bo stalno spremljal in obravnaval vprašanja službe državne varnosti in ki bo zagotovil ustrezno družbeno kontrolo nad njenim delovanjem.

V naši republiki so redna sodišča še doslej opravljala 80 do 90 odstotkov kazenskih preiskav in poizvedb. Z opredelitvijo ustavnih funkcij organov za notranje zadeve (vključno s službo državne varnosti) ter organov pravosodja je takoj uresničilo načelo popolnega prenosa vseh preiskovalnih opravil (po določilih zakona o kazenskem postopku) na sodišča. Organi za notranje zadeve s službo državne varnosti naj se osredotočijo na preprečevanje kaznivih dejanj, na odkrivanje teh dejanj in storilcev, sodišča na naj v kazenskem postopku odločajo o kaznem omejevanju pravic in svobo-

stin človeka. Pristojni organi pravosodja naj ugotovijo, kakšne so potrebe sodišč v zvezi s prenosom preiskovalnih opravil, in naj pristojnim družbenopolitičnim organizacijam predlagajo potrebne rešitve.

Komisija predlaga pristojnim državnim organom, da se služba izvrševanja kazni izloči iz pristojnosti organov za notranje zadeve in prenese v pristojnost drugega, ustreznjega organa.

Nadalje komisija predlaga, da se prenesejo neposredne operativne naloge mejne službe in nadzorstvo potniškega prometa na ustrezne republiške službe, pristojni zvezni organi pa naj obdržijo normativno in kontrolno funkcijo. Komisija predlaga republiškem IS, da pripravi skupaj s ustreznimi organi do prihodnje seje komisije predlog za zamenjavo vodilnega osebja službe notranjih zadev.

Komisija tudi predlaga, naj se iz torišča državnih organov izločijo vse pristojnosti, ki zadevajo organizacijo gasilstva, medtem ko naj bi organi zadržali le tiste pristojnosti, ki so čisto upravno inšpekcijskega značaja.

Komisija med drugim poudarja, da bo treba z največjo odgovornostjo obravnavati materialna in personalna vprašanja posameznih razrešenih delavcev, poskrbeti za njihovo ustrezno prekvalifikacijo ipd., daje tudi predlog republiškem IS za ustanovitev posebne komisije za reševanje aktualnih kadrovskih vprašanj v organih za notranje zadeve, obravnavala pa je tudi predloge republiškega sekretariata za notranje zadeve glede sprememb temeljnega zakona o službi notranjih zadev in temeljnega zakona o samoupravljanju v teh službah.

Komisija je v obravnavi vseh teh vprašanj izhajala iz stališč, sprejetih na četrtem plenumu CK ZKJ, ugotovljenih in predlogov IK CK ZK Slovenije ter gradiva ustrezne zvezne komisije in strokovnih služb. Ob koncu pravi sporočilo, da komisija meni, da je potrebno glede vseh teh vprašanj začeti široko javno razpravo, in sicer ne le v delovnih skupnostih organov za notranje zadeve, temveč tudi v vsej strokovni javnosti in javnosti nasploh, da bi našli najboljše sistemske in organizacijske rešitve.

M. K.

Po »Večeru«

Ptujčani kupijo premalo lubenic

Na ptujskem živilskem trgu bi lahko zbral skrben čebelar za dva panja čebel, ki so na paši na lubenicah in grozdju prodajalcev lubenic iz okolice Požarevca in Negotina ter iz Belegiša v Sremu. Ptuj so si izbrali glede na lanske letne tržne izkušnje, glede na poznanstvo v Ptuj ali pa celo glede na sluzenje roka v JLA in na poznanje tukajšnjih krajev in ljudi.

Maks Muršec — 70 let

Saljivec je, zato se je že kar od kraja začelo s šalo.

»Praviš, da si eden najstarejših pravih Ptujčanov. Saj si pravkar povedal, da si bil rojen v Podlehniku.«

»Res je moj rojstni kraj Podlehnik, kjer je bil moj oče nadučitelj. Ampak še štirinajstidnevna otročička me je mamec prinesla v Ptuj. Odtlej sem pač Ptujčan. Enajstega septembra bom dopolnil 70 pomladi.«

Potem je pripovedoval, kako si je v Ptuj ustanovil dom, družino in odprl trgovino. Ne živi več mnogo slovenskih trgovcev, obrtnikov in gostincev, ki so imeli še v stari Avstro-Ogrski in med vojnama v Ptuj svoja podjetja. Danes so upokojeenci z malo pokojnino ali celo brez nje. Toda nemale zaslužke imajo, da se je v nacionalno ogroženem Ptuj obdržal slovenski življenjski poplavi nemške ekspanzije.

Maks Muršec je tudi ob septembrskih dogodkih leta 1908, ko so nemški nahujskanci napadli udeležence Ciril-Metodovega zborovanja, prejel svoj delež. Kot dvanajstleten deček je nesel po ulici kletko s kanarčkom. Razbili so mu kletko, kanarček pa je odletel.

Leta 1941 so Nemci Maksa izselili v Slunj na Hrvaško. Stiri leta ni videl Ptujja, le misliti je smel na svoje drago mesto ob šumčji Dravi, kjer so se nemški vsiljenci naselili v njegovem domu.

Ob osvoboditvi se je vrnil. Srečujemo ga, kako jo maha po ptujskih ulicah, nazadnje pa zavije v klub upokojeencev, kjer radi prisluhnemo njegovim šalam.

Maks Muršec — še na mnoga leta!

V. K.

V pogovoru z Brankom Radinovičem iz Belegiša v Sremu, ki je v Ptuj z lubenicami šele peti dan, dobite vtis, da prevoz in prodaja lubenic ni enostavna reč v Ptuj, kjer ni vroče in kjer ne kupujejo ljudje lubenic za željo kot v bolj vročih krajih. Tam kupujejo cele lubenice, v Ptuj pa polovico, četrtino in celo manj, kakor pač kdo želi. Radinovič in njegov sovaščan Adamovič sta pripeljala v Ptuj s tovarnjakom 4000 kg lubenic in sta plačala za prevoz 100.000 din, saj je bila pot v eno smer dolga nad 550 km. Doslej še nista dobila vrnjene voznine za avto, saj sta prodala samo 700—800 kg lubenic po 100 din za kg. Na vprašanje, kako se preživljata in kje spita, se je Radinovič nasmejaj in rekel: »Eto, tu, pored robe spavamo, na kartonu, pod čebelom, pa i ako pada kišale. Hranita se skromno, v gostilni ali pa si sama nakupita. Kot računata, bi prodajala pripeljavane količine lubenic vsaj 14 dni in to se ne bo obneslo, ker ju silijo delo domov, saj sta kmeta. Zato je odšel mlajši. Nebojša Adamovič v Maribor gledat, če bosta lahko tam kaj hitreje prodala lubenice, drugače pa res ne vesta, kaj bi. V Ptuj sta potovala na slepo srečo. V Sloveniji še nista trgovala, pač pa v Beogradu in tam je trg poln lubenic, čeravno jih dnevno ogromno prodajo. Težko

rad prihaja v Slovenijo s svojim pridelkom. V Ptuj je že 29 dni in je s prodajo še kar zadovoljen. Vse si je dal pripeljati po železnici. Nekaj paradižnikov, ki so se poškodovali na vlaku, je moral prodati pod ceno, drugo pa prodaja po redni ceni. Strankam ponudi drugo, če ne potrebujejo lubenic in tako vsaki gospodinjki, ki pride k njegovim mizi, nekaj proda. Če bi imel same lubenice, bi bilo slabše. Se bo prišel v Ptuj in upa, da bo prihodnja leta v Ptuj ugodnejše vreme tudi za njegovo stroko. Ljubjezniv je dovolj, vendar sama ljubeznivost ni dovolj, če ni kupcev.

Prijeten prodajalec je tudi Ilija Fudulović iz okolice Negotina. On je pripeljal z vlakom lubenice in grozdje. V Ptuj je že 20 dni, pa bo ostal še vsaj 10 dni. Je sin edinec, odslužil je vojaški rok, končal srednjo kmetijsko šolo in dela doma. On laže prodaja kot oče ali mati, ki morata biti doma, kjer je dovolj dela. Lubenice in grozdje je še kar lahko prodal. Letno prodaja njegova družina 3000 do 4000 kg lastnega pridelka grozdja in lubenic.

Kot meni tržni inkasant Ignac Rebernak, s samo prodajo lubenic in drugih pridelkov iz vzhodnejših krajev naše domovine ni takšnih težav kot s tem, da še ptujska tržnica nima strehe. Večje količine lubenic, paprike, grozdja in drugega ni mogoče ponuditi drugače varovati kot delajo prodajalci, da spijo pri svojem blagu. Potem je problem njihove osebne higiene v času, ko ne morejo do umivalnikov in

Prodajalec lubenic iz Srema pred svojo »zalogo«. Posnetek: S. Kosi

verjetno, da bosta še prišla v Ptuj, ker sta letos nekoliko razočarana nad samo porabo lubenic, pa tudi nad vremenom. V vročini imajo ljudje radi lubenice, in mrzlem vremenu pa ne. Poskušala bosta problem rešiti, lubenice prodati in se vrniti v Srem.

Nekoliko boljše volje je Vojslav Jović iz okolice Požarevca, ki prodaja v Ptuj na živilskem trgu paradižnike (200), paprike (200) in lubenice (100 din). V St. Ilju je bil svojčas vojak, zato se je navedel na Slovenijo, tukaj spoznal več ljudi in zato

straniš v gostilnicah. Enako je s problemom njihove embalaže, ki ostane na trgu. Kjer imajo pokrite tržnice in skladišča za embalažo, je drugače. Tako pač ostanejo nekatere stvari, kakor morejeto, ko so tukaj drugi prodajalci.

Ptuj je rešil že mnogo vprašanj in bo moral sčasoma tudi vprašanje tržnice, prodajalci pa bodo morali poskrbeti za primeren življenjski v času trgovanja v Ptuj, kar sedanjí načla ni spravljiv z zahtevami sodobnega trgovanja in higiene na živilskem trgu.

Disma uredništva

KAM S SADJEM?

Sadjarji s področja Medvede, Zgornjega Savinskega, Sestrje in okolice uprašujemo, kaj naj storimo s kvalitnim sadjem, ki smo ga letos pridelali, sedaj pa ga nihče ne odkupuje. Predstavnik ptujskega kombinata so svojčasno nekaj obljubljali glede odkupa (Janko Marčič), pozneje, ko pa je bilo treba odkup tudi začeti, ni nobenega od nikoder.

Na kakem področju je letos precej lepih jabolč, vendar ni zanje

kupca in pridelovalci so začeli res lepo sadje predelovati v sadjevec. Pribivalci našega območja domijo, ali so prebivalci mest res tako dobro založeni s sadjem, da ne bi kupili naših jabolč. Zato vabim zainteresirane, da se oglasijo pri meni v Medvedcih, ker jim bom pomagal, da bodo dobili res kvalitno sadje za ozimnico po primerni ceni.

Ludvik Lampret,

Medvedce 26 pri Majšperku

Folklorna skupina iz Cirkovec je bila na festivalu v Beogradu

V okviru prosvetnega društva Cirkovec je prav gotovo najaktivnejša folklorna skupina, »Vinko Korže«, ki jo vodi Anton Brežek, vadi pa Maks Medved. Posebnost te skupine je nastopanje s folklornimi plesi in to, da jo tvorijo mladi kmečki ljudje, pa tudi zaposleni ter dijaki in študentje iz Cirkovec in iz okolških vasi. Ob ptujških folklornih prireditvah jo je spoznalo na desettisoče ljudi, domačinov in inozemcev, ki so odnesli nasmejane obraze njenih članov ter motive iz plesov na filmskih trakovih in slikah daleč po svetu. Pokojni Vinko Korže se je zavedal dragocenosti folklornega bogastva z Dravskega polja, zato je tudi vložil mnogo truda v to, da bi zbral iz Cirkovec skupino mladih ljudi in da bi z njimi predstavil svetu folklorno bogastvo s tega dela ptujske občine. To mu je tudi uspelo, žal pa je skupino na sredi poti moral zapustiti, ker je omahnil v prerani grob. Skupina je ostala, preživela težave in se uveljavila po zaslugi svoje vztrajnosti in svojih voditeljev, ki so jo bodrili in ji tudi pomagali, da še obstaja.

Dne 1. in 2. septembra 1966 je nastopala folklorna skupina 18 članov v Beogradu na festivalu folklorne. Povabilo na ta festival je dobila na folklornem festivalu v Zagrebu, ki je bil od 24. do 30. 8. 1966, od koder si je prinesla diplomo in obenem vabilo za Beograd.

Občinski svet zveze Svoboda prosvetnih društev Ptuj je razumel željo skupine iz Cirkovec, da bi se rada odzvala na vabilo v Zagreb, smatral pa je tudi za koristno, da bi bil na festivalu zastopna s folklornim bogastvom tudi ta predel Slovenije. Z dotacijo 100.000 S din je omogočil

skupini iz Cirkovec, da je lahko odpotovala v Zagreb in Beograd in tam navdušila s svojimi plesi, petjem in vriskanjem vse gledalce. Ni čudno, da so bili ob bivanju v Zagrebu na treh straneh nadvse prisrečni sprejeti, zlasti pa so jim izkazali vso pozornost tam živeči rojaki Slovenci, ki so se razveselili nad tem, da živi na Dravskem polju tako veseli in živahni mladi slovenski kmečki rod in da še tako ceni dragocena folklorna bogastva iz davnih dni.

V Beograd je spremljal skupino iz Cirkovec tamkajšnji upravitelj osnovne šole, ki si je tudi skupno z drugimi resno prizadeval, da bi ostala Cirkovec še dolgo za nami tako prisrčna folklorna skupina, kot je sedanja, in da bi jo spoznalo čimveč sveta. Vsak nastop v naši domovini danes tudi za to skupino mnogo pomeni, saj se udeležujejo festi-

valov tudi mnogi inozemci, ki zbirajo podatke o folklornem bogastvu v naši domovini in ki tudi radi vabijo za udeležbo naših skupin na festivale. Uspel nastop doma je zagotovilo za nadaljnje nastope. Nastop skupine iz Cirkovec je gledalo tudi mnogo zdravnikov iz raznih dežel, ki so se udeležili mednarodnega posvetovanja zdravnikov v Sloveniji. Bili so s skupino zelo zadovoljni. Vsak uspeh skupine je potem ponovna spodbuda k vztrajnosti pri vajah.

Skupina si prizadeva, da bi si zbrala vsaj toliko svojih sredstev, da bi ne bila ob vsakem nastopu v stiski ob vprašanju, kako priti v kraj, kamor so povabljeni, in kako prihraniti gostitelju oziroma prireditelju razočaranje, da se bori z osnovnimi težavami, s pomanjkanjem najosnovnejših sredstev. Ptujski zavod za folklorne prireditve je podprl delo skupine s tem, da ji je pomagal nabaviti nekaj opreme ob nastopih. Ob vsakoletnem nastopu ji je tudi dal akontacijo na stroške, brez katere ne bi mogla nastopiti.

V. J.

Tako kot mala Andrejka sedajo sedaj mnogi učenci osnovnih šol k svojim knjigam in zvezkom, ker so se že začele domače naloge. Veselila se je že šole, kjer bo vedno v družbi s svojimi sovrstniki. Z mnogimi se že pozna iz prejšnjega šolskega leta, nekaj pa jih bo spoznala še letos. Tudi letos se bo pridno učila, da bodo potem počitnice zopet čimbolj vesele in starši zadovoljni ob pogledu na spričevald. (Posnetek: S. Kosi)

Sejem šolskih knjig se je obnesel

Pred dnevi je bil v Ptuj na ploščadi nad živilskim trgovskim sejem šolskih knjig. Ta se je dobro obnesel za tiste starše, ki jim ni uspelo dobiti v knjižarni novih šolskih knjig, ker so tako lahko kupili vsaj stare šolske knjige.

Zanimiv je bil pogled na učence osnovnih šol in na dijake ter diakinje srednjih šol, ki so razložili svoje »blago« po tržnih mizah in nekateri kar po ploščadi nad prodajalnami na trgu. Ko so prišli med nje »kupci«, so jih obkolili in ponujali čitanke, računice, razne jezikovne vadnice in drugo po zelo nizki ceni: 100, 200 in 300 starih dinarjev knjiga. Nekaj rdečih stotakov je ostalo nekaterim v roki, ko so bile razprodane vse knjige. Skrbnejši so prinesli lepe ovite knjige, drugi pa kar takšne, kakršne so ostale po lanskem ali predlanskem šolskem letu. Mati s podeželja, ki je kupila čitanko, je rekla: »Ja, Franček, tudi iz te rabljene knjige se boš lahko enako dobro učil kot iz nove. Prepozna sva bila, pa sva nove knjige zamudila. Boš že drugo leto dobil novo čitanko, pa bo vse dobro.« In Franček je res dvignil glavo in pogledal mater v oči, kot bi ji hotel reči, da se je že pomiril in potolažil in da bo že tako, kot je mati dejala.

Organizatorji tega trga, med katerimi je bil tudi Albin Pišek, so bili otrokom v pomoč, pa tudi staršem, in sicer s seznamom potrebnih šolskih knjig in s cenikom. Albin Pišek je pojasnjeval, če je ta ali druga knjiga še v rabi in koliko stane nova, da je šla prodaja lažje od rok.

Letošnja izkušnja kaže, da jo bo vredno prihodnje počitnice ponoviti, ker je malo verjetno,

da bi bilo drugo leto na zalogi dovolj novih knjig, saj jih je doslej vsako leto primanjkovalo.

Ze prvi dan trga je bilo zelo živahno. Tudi na tleh je bilo dovolj knjig.

Diplome Ptujčanov v ESS Murska Sobota

V Ekonomske srednje šole za odrasle v Murski Soboti je prejel v petek, 2. septembra 1966, diplome več odraslih iz ptujske občine, ki so dokončali izredni študij na tej šoli poleg redne zaposlitve v raznih gospodarskih organizacijah. Leta 1962 se je vpisalo v to šolo 48 odraslih iz raznih podjetij, zavodov in ustanov, do konca šolanja pa je vztrajalo le 18 prijavljenih, med tem ko so drugi odstopili od šolanja iz raznih razlogov, ki se največkrat pojavijo pri izrednem študiju.

Direktor ESS za odrasle je povedal pred zbranimi profesorji in dijaki, ki so se prijavili avgusta 1966 na izpite, pred razdelitvijo diplom, da je strog kriterij pri ocenjevanju pokazal, da si je potrebno pri izrednem študiju izredno pošteno in vztrajno prizadevati, sicer ni mogoče doseči zadovoljivega uspeha. Kdor je kakorkoli popuščal, se mu mora maščevati, da mora študij podaljšati, ker gre za trdno znanje, ki je potrebno za življenje in za delo, ne pa za diplome ali za zasedbo delovnega mesta. Tistim navzočim, ki so izpite opravili, je čestil v imenu celotnega profesorskega in predavateljskega zbora, druge pa je spodbudil, da se bodo z veseljem pripravili za naslednje izpite in da bodo tudi za njimi prešli diplome in dokument o končanem izrednem študiju.

Okolnost, da so podobne srednje šole za odrasle kot v Ptuj tudi v sosednji Murski Soboti in v Varaždinu, je omogočila, da so se nekateri poslužili te ugodnosti. V Kidričevem zbrana skupina

prijavljenih je študirala ob pomoči nekaterih ptujskih profesorjev, izpiti pa opravljala v Murski Soboti, čeprav slovi ta šola po zelo strogem kriteriju.

Manjše letošnje zanimanje za izredni študij na ekonomski šoli v Ptuj in drugod bo prav gotovo vplivalo, da možnost za študij odraslih ne bo zmanjšana in da se bo interes teh za študij celo povečal, povečala pa se bo s tem tudi potreba po študiju na najbližji šoli glede na manjše stroške, na večjo pomoč pri študiju in ostalo. Tako se bo potem večina odraslih raje odločila za študij na ptujskem oddelku za odrasle. Murskosoboški oddelki za odrasle je skupno s ptujskimi profesorji prav gotovo doslej znatno pomagal Ptuj, ko je bil obisk skoraj prevelik za domače

šole, najbolj pa je pomagal odraslim, da so dosegli stopnjo izobrazbe, ki jo zahtevajo njihova delovna mesta, in da so lahko izpolnili svoje znanje, ki jim je potrebno za vsakdanje delo na delovnih mestih.

Odrasli iz ptujske občine, ki so prejeli diplome 2. 9. 1966, si bodo ta dan dobro zapomnili, saj je bil ta dan v Murski Soboti na obisku predsednik Tito. Po njegovem govoru več tisočim prebivalcem iz Pomurja se je zbral v ESS Murska Sobota profesorski zbor skupine s čakačimi na diplome. Veselih obrazov so se po razdelitvi diplom zopet vsi razšli po mestu, ki je bilo vse v zaslavi v čast svojemu dragemu predsedniku Titu.

V. J.

Sioni — alkoholiki

Znano je, da so sloni v suženstvu veliki ljubitelji alkohola. V velikih cirkusih uporabljajo čuvaji in krotitelji divjih živali alkoholne pijače kot nagrado za dobro opravljeno delo v areni. Vendar le malokdo ve, kako ljubijo sloni alkohol v naravnih pogojih.

Na območju meje med Južnoafriško republiko in Mozambikom raste drevo merula, ki daje velike, čeprav redke plodove. Leta 1963 pa so bila drevesa polna velikih, lepo rumenih plodov. Dozoreli plodovi vsebujejo aromatične in sladke snovi, ki že po rahlem vrenju močno opijajo. Sloni so tega leta upri-

zorili pravo pijačevanje, ki je trajalo nekaj tednov. Dan in noč so blodili po brezmejnem prostoru južnoafriške savane ter iskali drevesa merula. Cim so opazili plodove, so jih požirali v velikih količinah. Kmalu so se upijani, nato pa so korakali drug za drugim z malimi koraki ter mahali z rilci. Bili so veseli, ko so z rdečimi očmi iskali novih merulinih dreves. Nekoč pa so brez vzroka napadli prebivalce neke vasi, na drugem kraju pa so razdeljali kolibe Afričanov, ki so bili odsotni. Razgrajanje slonov je prenehalo šele takrat, ko so z dreves merul padli zadnji plodovi.

Odlomki iz življenja heroja

XXIV.

V zaplenjenem dokumentu sta komisar Tomaž in komandant Stane odkrila načrt za napad na štiri partizanske postojanke na Gorenjskem.

Ko so prežali v dolini bataljoni v zasedah, je Ristov bataljon juril s dvema vodoma na greben, kjer je bila italijansko-nemška meja. Na robu gozda so trčili na sovražnikovo zasedo. Oba sta udarila s križnim ognjem in čez nekaj sekund se je zaseda umaknila.

Za Ristovim bataljonom je šla kolona II. grupe odredov čez Zagarski vrh. Z javorske cerkve so jo obstrlevali. Partizani so v skupinah skakali čez cesto Javor — Pečar. Kolona je hitela čez Selo pri Panchah in mimo Troštine na Polico.

Dušan je preživel dni, ki jih je štel med najtežje. Z borci je preživel štiri noči brez spanja in brez hrane, v hudih spopadih. Ko je prišel na Polico, je videl na smrt utrujene tovariše, ki so poležavali brez reda po zemlji. Komandirji so okoli taborišča postavili straže in zasede, ki so se menjavale vsako uro. Od prevelike utrujenosti ni bil nihče lačen. Vendar so okoli desete ure zbudili borce in jim pripravili hrano, toda le polne porcije prave kave, kar so morali

zažgati v presledkih, da bi po dolgem gladi ne zboleli. Po kavi so legli k počitku. Za večerjo pa so pojedli rižoto, solato in češpljev kompot. Nato so spet počivali.

Druga dne je bil v taborišče spet red. Opoldne se je Dušan pozdravil z Lukom in drugimi člani Izvršnega sveta Osvobodilne fronte, ki so prišli na obisk. Ob razviti zastavi II. grupe odredov je zastopnik IS nagovoril borce. Izrekel jim je zahvalo za njihovo junaštvo v bojih pri Litiji in dejal, da nobeno pero ne bo moglo opisati hudih trenutkov, ki so jih prestali v boju, lakoti in žeji. Vse mu sveto so dokazali te dni, da slovenski narod ne bo klonil pod Hitlerjevim in Mussolinijevim nasiljem. Partizanska armada je živa sila, je studeneč sreče in svobode. V bojih pri Litiji je padlo sedem borcev za svobodo zaslužnjega in trpečega naroda. Po sodbi partizanov pa je padlo v tridnevni bitki nad tristo Nemcev. Tomaž je s člani štaba obnovil potek bojev pri Litiji.

Nemci in Italijani so storili vse, da bi uničili II. grupo odredov. Okoli petih popoldne je pripeljal 44 tovornih avtomobilov in 16 velikih avtobusov prek Zadvora in Pečarja v Bes-

nico nemško policijo in oddelke SS.

Druga avtomobilska kolona 120 kamionov in osebnih avtomobilov je pripeljala iz Gradca, Celovca in Maribora do Litije ter se je ustavila v vasi Prežganj. Zasedla je nato položaje do Jančjega. Drugi del pa je krenil proti Veliki in Mali Stangli. Iz Litije je krenila nemška vojska na Kresniški vrh, Sirmanski hrib in Golšče. V Senožetih se je ustavilo 24 nemških kamionov.

Naslednjega dne — 21. maja — so nemške sile odšle proti Jančjemu. Glavna koncentracija nemških sil pa je bila v Tujem grmu, kjer so imeli radijsko postajo in minomete. Nemci so predvidevali, da bodo partizani napadli Litijo, zato so imeli pripravljene svoje rezervne sile na hribovju Kresniški vrh, Golšče in na Sirmanskem hribu. Računali so tudi s partizanskim napadom na Zalog.

Dunajski radio je 23. maja poročal, da so na Jančjem hudi boji z banditi. Res so zapustile tega dne nemške enote po hudih izgubah svoje položaje in odšle v tišini na druga mesta. Redna nemška vojska ni posegla v boj. V glavnem so padli policisti, ki so hoteli izbojevati zmago.

Nemci so bili poraženi. Porazeni so bili tudi Italijani, ki naj bi branili mejo. Sovražnik je razlagal svoj neuspeh v pomanjkanju enotnega poveljstva in v podcenjevanju nasprotnika.

Priprave na tretji pohod na Štajersko

Dušan se je razgovarjal po neuspelem pohodu, ki pa je vendar pokazal izredno hrabrost partizanov in velike bojne uspehe, s komandantom Stanetom, kako bi štab čimprej pripravil nov načrt pohoda na Štajersko. Ze 24. maja so se sestali člani štaba v taborišču nad Polico. Med seboj so imeli gosta Sergeja Kraigherja, ki je bil sekretar pokrajinskega komiteja za Štajersko.

Odločili so se, da bodo prešli spet Savo pri Bogenšperku. Določili so za predhodnico Simonovo četo. Ker je bil Simon na Jančjem hudo ranjen, naj bi prevzel vodstvo te čete komandant II. bataljona Risto in Vojteh kot politkomisar. Prekorajčila bi Savo še isti večer. Na Štajerskem naj se povežeta s štabom I. štajerskega bataljona in s komandantom Silasom. Bataljon se zadržuje na področju Zagorja, Moravč in Savinjske doline. Bataljon naj zavaruje II. grupi odredov prehod prek

Save. Mejo bo prešla pri Bogenšperku.

Tomaž se je poslovil od Ristove čete, ki je ponoči v veliki previdnosti prešla mejo blizu Dola pri Ljubljani. Hodili so dalje po skrivnih poteh kar tri dni. Mučila jih je lakota. Pri Cvetežu jih je kmet, pri katerem so prosili za hrano, ovdal Nemcem. Ob srečnem umiku so se razgubili. Ko je Risto dobil zvezo s I. štajerskim bataljonom, je sporočil to štabu II. grupe odredov.

Zopei na Kremenjeku

Kaj vse je preživel Dušan meseca maja 1942. V začetku je botroval rojstvu II. grupe odredov, sodeloval pri načrtih za napade na italijanske postojanke na Dolenjskem, pri načrtih za pohod druge grupe odredov na Štajersko, obračunal z organizatorji bele garde iz Dobrunj, govoril 17. maja zbranim borcem II. grupe odredov pred odhodom na Štajersko in krenil v noč na 20. maj na naporen pohod, na katerem so se spustili z Nemci pri Jančjem v hude boje. Niso se mogli prebiti. Dne 23. maja je moral nazaj lačen in utrujen. Spet je bil na Polici, odkoder so se podali na pot. Ristova četa je odšla na Štajersko in z njo Sergej, sekretar

pokrajinskega komiteja KPS za Štajersko. Na Polici pa so se pripravljali na nov pohod. Savo bi prešli pri Bogenšperku! Stab je odredil, da krene kolona borcev v staro taborišče na Kremenjek. Odšli so, kakor da bi vedeli, da pripravljajo Italijani nov močan napad na Polico. Ko ni bilo na Polici nobenega borca — so Italijani obkolili prazno taborišče.

Za Dušana se je spet pričelo podobno življenje kakor pred pohodom na Štajersko, odvijali pa so se le novi dogodki. Narodna zaščita je izvedla 25. maja vojno mobilizacijo. Mobilizirali so moške, sposobne za boj in za drugo delo. Zvečer se je zbralo na stotine mož, ki so zapirali prehode na osvobojeno ozemlje z drevjem, ki so ga v ta namen podirali. Pripravljali so se znova na italijanski napad, ki so ga najavili obveščevalci. Razporedili so bataljone na položaje, razdirali ceste in železniško progo. Stab je 28. maja poslal Italijanom pismo, v katerem jih je pozval, naj se preda. Pismo je v francoskem jeziku napisal komisar Tomaž. Italijani niso nič odgovorili, pač pa so se še bolj utrdili v svojih postojankah.

R. V.

(NADALJEVANJE PRIMOJNIC)

Vabimo vas na izlet na Madžarsko

V okviru programa medobčinskih sodelovanj organizirata občinski sindikalni svet in Putnik Varazdin skupen izlet delovnih ljudi iz Čakovca, Ormoža, Varazdina in Ptuj na Madžarsko. Predlagata dve varianti:

1. ENODNEVNI IZLET NA PLATNO JEZERO — v nedeljo, 18. septembra 1966. Odhod iz Varazdina ob 5. uri zjutraj, prihod v Kesthely okrog 8. ure. Ogled muzeja — palače Feštetić. Odhod v Badacsony na plovbovin. Vrnitev iz Badacsonya okrog 18. ure in odhod v Nagykanizso — oddih, odhod ob 22. uri in prihod v Varazdin okrog 24. ure. Cena izleta je 1000 starih dinarjev. V ceno izleta je vračunan prevoz z avto-

busom, kolektivni potni list, vstopnica v muzej Feštetić, plovbovina v Badacsonyu ter vodstvo izleta.

2. DVODNEVNI IZLET V BUDIMPEŠTO — v soboto, 17. septembra 1966. Odhod iz Varazdina ob 4. uri zjutraj, prihod v Budimpešto ob 9. uri. Ogled mesta in prenočištev v Budimpešti. Odhod iz Budimpešte v nedeljo, 18. septembra 1966, ob 9. uri, prihod v Tihany okrog 12. ure, kjer bo kosilo, kopanje, ribolov itd. Odhod iz Tihanya ob 17. uri in prihod v Nagykanizso okrog 20. ure. Ob 22. uri odhod iz Nagykanizse in prihod v Varazdin okrog 24. ure. Cena izleta je 1700 starih dinarjev. V ceno je vračunan naslednji prevoz z avtobusom od Ptuja,

ogled Budimpešte, prenočišče in večerja v Budimpešti, kosilo na Tihanyju, kolektivni potni list in vodstvo poti.

Za kolektivni potni list je potreben izpolnjen formular, dve fotografiji in 50-dinarski državni kolek. Potniki lahko vzamejo s seboj 5000 starih dinarjev v bankovcih po 100 in 500 dinarjev.

Prijave sprejema občinski sindikalni svet Ptuj — komisija za oddih in rekreacijo — do sobote, 10. septembra 1966, do 10. ure dopoldne. V soboto, 10. septembra 1966, pa bo popoldne ob 16. uri v delavskem klubu »Franc Kramberger« v Ptuju sestanek udeležencev izleta, kjer bo obrazložen podrobnejši načrt odhoda iz Ptuja, ureditev potnega dovoljenja in vsega ostalega, kar zanima udeležence izleta iz Ptuja. Na sestanku bo sodeloval predstavnik Putnika iz Varazdina. FB

NAŠE ZDRAVJE

Med zdravi astmo

V zadnjem času preizkušajo znanstveniki raznih dežel zdravilne lastnosti medu. Preučujejo njegovo kemijsko sestavo in njegove biološke lastnosti. Tako so ugotovili, da je glavni del tega dragocenega proizvoda sladkor (75 do 80 odstotkov), pri čemer je najbolj koristna za organizem fruktoza. V medu je mnogo soli (kalcijska, natrijska, kalijeva, manganova, železa, klorida, fosfora, žvepla, bakra, joda, niklja idr.). V velikih količinah so zastopani vitamini: A, B, B₂, B₆, H, PP, C in K. Hormoni in biogeni stimulatorji v procesu izmenjave in rasti celic so tudi sestavni del medu. Posebno intenzivno pa preučujejo antibakterialne in antialergične lastnosti medu. Preizkušajo med najrazličnejših vrst lipe, akacije, detelje, sončnice, jablan. Stojmir Mladenov, bolgarski znanstvenik piše, da so vzeli vzorce medu iz 135 čebelnjakov iz raznih delov Bolgarije in ugotovili, da ima med očitno izražene protimikrobne lastnosti. On zavrača razvoj bakterij ali pa jih popolnoma uničuje. Posebno učinkovito deluje proti stafilokokom, streptokokom, na difterične mikrobo in bacile sibirske živinske kuge. Vendar vse vrste medu ne delujejo enako v vseh primerih. Tako na primer deluje na stafilokoke najbolj učinkovito med travne tušice in gozdne cvetja. V medu medu je namreč mnogo monicidov — rastlinskih antibiotikov. Nekatere protimikrobne snovi, ki jih vsebuje med, so zelo hlapljive, druge pa ne, tretje pa sploh ne hlapijo. Potrebno je upoštevati, da hlapijo lahko hlapljive snovi iz medu že pri minimalnem segrevanju in da se s tem izgubi izredno dragocene lastnosti medu.

Za zdravljenje z medom določajo naslednje procedure: lokalno aplikacijo, inhalacijo in dajanje v organizem skozi žile. Med zdravi naslednja obolenja: kronični in akutni rinitis, faringitis, sinusitis, laringitis, traheitis, bronhitis in bronhialno astmo.

Posebno pomembno je zdravljenje slednje imenovane bolezni. Bronhialna astma je, kot je znano, alergično obolenje. (Aler-

gija — povečana občutljivost organizma zaradi raznih vzrokov.) V bolgarskem kliničnem balneološkem sanatoriju so kontrolirali 380 ljudi, ki so trpeli zaradi bronhialne astme, ki so se predhodno zdravili v različnih zdraviliščih in doma, vendar ni bilo nobenega rezultata. Kakšen med je potrebno uporabiti za zdravljenje? Samo polnoma svežega. Zdravljenje traja približno 20 dni. V primerih, ko je potrebno inhaliranje, uporablja zdravnik navaden aerosolni aparat s pritiskom 1,5 atmosfere. Raztopino meda pripravljajo za vsak dan sproti in ga hranijo v sterilni stekleni posodi. Med topijo v destilirani vodi ob sobni temperaturi. V inhalator vlijeajo po 15 do 20 kubičnih centimetrov raztopine, inhaliranje pa traja 20 minut. Če ima bolnik tako imenovano bakteriialno obliko alergije, ponovijo inhaliranje vsak dan. Ta način zdravljenja dopolnjuje z uživanjem medu (100 do 120 gramov medu na dan s čajno žličko) v čim daljšem času. Če je nastopil pred inhaliranjem spazem bronhijev, je treba dati raztopino medu v inhalatorju 1 kubični centimeter adrenalina (1/1000). V začetku zdravljenja lahko kombiniramo adrenalin z nekaterimi antibiotiki ali drugimi antialergičnimi sredstvi.

Zdravljenje z lokalno aplikacijo pa lahko izvedemo doma. Med je treba pripraviti na naslednji način: 100 gramov medu dodamo 5 grame anestezina, mešanico dobro premešamo in hranimo v zaprti posodi. Zdravimo tako, da damo v nosnice s stekleno palčko kosček medu velikosti srednjedebelega fižola. Med se postopoma topi in teče po sluznici nosa, goltanca in grla. V tem času čuti bolnik neprijeten občutek zaradi razdraženosti sluznice. Po tem zdravljenju se pojavi obilno izločanje sluzi iz nosa in grla. Zdravljenje izvedemo enkrat ali dvakrat na dan.

V omenjenem bolgarskem zdravilišču so na ta način zdravili nad 2500 bolnikov in so napadi astme pri 80 odstotkih bolnikov prenehali.

Antialergične lastnosti medu pa še dalje raziskujejo.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Ni po meri

Angleški kralj Henrik VIII. je naložil Tomažu Moru nalogo, predati francoskemu kralju Francu I. noto, ki je bila napisana v precej ostrih izrazih. Mor je okleval. »Vaše veličanstvo,« je rekel, »vi veste, kako razdražljiv značaj je Franc I., lahko da mi bo dal odsekati glavo.«

»Nič se ne bojte,« ga je tolažil Henrik. »Če vam bo dal odsekati glavo, bom jaz dal odsekati glavo vsem Francozom v Londonu.«

»Zelo dobri ste, vaše veličanstvo,« je zamrmral Moor, »toda jaz dvomim, da se bo katerega tistih glav prilaglo mojim ramenom.«

Majhen rentgen

V eni izmed čikaških bolnišnic preizkušajo zelo majhen rentgenski aparat. Njegova dolžina je 7,5 cm. Električno energijo mu daje baterija, tako da aparat ni treba priključevati na omrežje.

Kraljica po smrti

Ines de Kastro, žena portugalskega princa, bodočega kralja Pedra I., je postala kraljica Portugalske po svoji smrti. Ubili so jo tisti, ki jih je nahujskal Pedrov oče, ki je bil proti njunemu zakonu.

Tri leta pozneje pa je Pedro, ko je zasedel prestol, ukazal vzeti ženo iz groba ter jo kronati kot kraljico z vsem ceremonialom.

Borovnice

Ze od davnih časov uporabljajo jagode borovnice v medicini. Zdravilne lastnosti pa imajo samo zrele jagode borovnic, ki vsebujejo okrog 7 odstotkov strojilnih snovi, jabolčno in limonino kislino, sladkor in druge snovi.

Posebno so dragocene strojilne snovi, zaradi katerih uporabljajo jagode borovnic proti driski.

Novejša poučne in znanstvene knjige v ptujski študijski knjižnici

V zadnjih petih mesecih je oddelak študijske knjižnice odkupil nekaj poučnih in znanstvenih del, na katere opozarjamo bralce, ki se zanimajo za strokovno literaturo. Politično področje obsega Mala politična enciklopedija (srbska izdaja v latinici) in Kardelj: Beležke o naši družbeni kritiki.

Prosvetnim delavcem bo dala knjiga »Oblikovanje socialistične osebnosti v osnovni šoli« koristne napotke za njihovo vzgojno delo z osnovnošolsko mladino. Pomembno delo v naši sodobni pedagoški literaturi je tudi Janeza Sadgajina Povezovanje pouka s produktivnim delom učencev v osnovni šoli.

Iz gospodarskega področja so štiri publikacije: Priročnik za izobraževanje kadrov. Bertonec: Izobraževanje v delovnih organizacijah. Kamušič: Organizacija in samoupravljanje, ter Černe: Ekonomika iz novega zornega kota. Kamušičeva knjiga bo prav gotovo koristila delovnim ljudem, ki sodelujejo pri upravljanju svojih delovnih organizacij. Černetova Ekonomika iz novega zornega kota obravnava našo stvarnost in išče odgovore na številna pomembna vprašanja današnjega časa. Prirodne vede zajemata Gospodarska matematika v štirih knjigah in Kerinov Agrokemijski priročnik.

Umetnost zastopata dve deli. In sicer: Vasja Predan: Od premiere do premiere, in Nikolaja Pevsnerja: Oris evropske arhitekture. Zadnje sodi med najtežje znanstvena dela s tega področja in je edina sodobna, do najnovejše dobe segajoča zgodovina arhitekture, ki je ne uporabljajo samo strokovnjaki, ampak se iz nje marsikaj nauče tudi laiki.

Bralcem, ki se zanimajo za slovensko literaturo oz. kulturno in politično življenje, priporočamo Studije in eseje Antona Slodnjaka, Prijateljstvo Slovenske kulturnopolitično in slovstveno zgodovino 1848—1895 in Kermavnerjevo Slovensko politiko v letih 1879 do 1895. Anton Slodnjak, naš rojak iz Slovenskih gor, velja za enega najpomembnejših slovenskih zgodovinarjev. Njegove študije in eseje, ki so bili doslej raztreseni po najrazličnejših publikacijah, je zdrazil dr. Jože Pogačnik v knjigo, pridal tehen uvod o avtorju in bibliografski pregled. V knjigi so ocenjena posamezna literarna obdobja, življenje in delo dveh osrednjih osebnosti naše književnosti Franceta Prešerna in Ivana Cankarja, za štajerske Slovence pa je posebno zanimiva razprava »O Stanku Vrazu kot slovenskem pesniku«. Pravkar izšla 5. knjiga Prijateljstvo Slovenske kulturnopolitično in slovstveno zgodovine obravnava obdobje poetičnega realizma 1881—1895, opombe k temu delu pa je napisal dr. Dušan Kermavner in jih zbral v zajetni knjigi z naslovom: Slovenska politika v letih 1879 do 1895. Kermavner je marsikaj postavil v ostrejšo luč in je tako dopolnil, popravil oziroma ponekod celo zavrgel Prijateljstvo sodbo o političnih razmerah na Slovenskem. Posebno dragocen je njegov raziskovalni prispevek o zgodovini socialističnega gibanja med Slovenci.

Iz lingvistike sta Gradišnikov Priročnik slovensko-nemški slovar in Bunčev Mali slovenski pravopis. Slednji se praviloma ravna po načelih Slovenskega pravopisa iz leta 1962, upošteva pa nova navodila glede pisave samostalnikov na -alec, -ilec.

Najmočnejši je prirastek v zgodovinski stroki, kjer smo pridobili nekaj zelo pomembnih del — Glavan: Lužiški Srbi, Biber: Nacizem in Nemci v Jugoslaviji 1933—1941. Eberhard: Zgodovina Kitajske, ter Schneider: Povsod stoji kar Babilon.

Glavanova knjiga je najizčrnejše slovensko publicistično delo o Lužiških Srbih. Čeprav je bil ta vseh bolj hromel, nastajali so prvi prometni vozi in kolone, dolge po tudi več kilometrov. Z uvidenostjo voznikov predvsem težjih vozil se je stanje na cestah resovalo, kot so pač dopuščale okoliščine, res pa je tudi, da je marsikaj sebičen voznik težkega kamiona skorajda sadistično užival, ko je opazoval kolono vozil za seboj, ki se ga niso »upala« prehiteti. Tako samovolji je uredba sedaj napravila konec saj pravi, da morajo vozniki težjih vozil obvezno puščati lažja vozila, da jih prehiti; če ne gre drugače, se morajo tudi ustaviti. To velja sedaj za pravilo na cesti.

Posebej pa opozarja uredba organizacije, podjetja, ustanove in zasebniki, ki se ukvarjajo s prevozi s tovornimi motornimi vozili z največje dovoljene teže nad 3500 kilogramov in traktorji, da takim vozilom voznika po cesti prvega reda Sentilj—Slovenska Bistrica—Ljubljana ni dovoljena, in sicer v turistični sezoni od 1. julija do 15. septembra. Ta omejitev velja ob sobotah in dneh pred državnimi prazniki od 12. do 22. ure ter vsake nedelje in državni praznik od 4. do 24.

Prometni organi to uredbu dosledno izpolnjujejo. V izjemnih primerih so dovoljeni le prevozi vseh bolj hromel, nastajali so prvi prometni vozi in kolone, dolge po tudi več kilometrov. Z uvidenostjo voznikov predvsem težjih vozil se je stanje na cestah resovalo, kot so pač dopuščale okoliščine, res pa je tudi, da je marsikaj sebičen voznik težkega kamiona skorajda sadistično užival, ko je opazoval kolono vozil za seboj, ki se ga niso »upala« prehiteti. Tako samovolji je uredba sedaj napravila konec saj pravi, da morajo vozniki težjih vozil obvezno puščati lažja vozila, da jih prehiti; če ne gre drugače, se morajo tudi ustaviti. To velja sedaj za pravilo na cesti.

OBVESTILO

Delovna skupnost Ljudske in študijske knjižnice v Ptujju je sklenila na seji dne 31. VIII. 1966, da bodo bralci, ki so si doslej brezplačno izposojali knjige v študijski knjižnici, odslej plačali pri vsaki izposoji knjig na dom prispevek za predpisano izposojalno tiskovino v znesku 10 starih din.

Uprava

Težka in počasna vozila izločena iz prometa

Julija je izšla v republikem Uradnem listu uredba o izločanju težkih in počasnih vozil iz prometa v turistični sezoni. Po tej uredbi v določenih dneh in prometnih kolonah ne smejo na ceste prvega reda tovorna vozila s težo nad tri in pol tone in je tudi natateno določeno, kako se morajo ravnati počasnejša vozila v gostem prometu.

To uredbu so pozdravili predvsem vozniki osebnih vozil in turisti. Naše ceste so v sezonskih mesecih debesedno zatrpane, in res ni kazalo nič drugega kot sedeti po tem ukrepu. Zaradi počasnih obloženih tovornjakov je promet na naših razmeroma ozkih cestah

lahko pokvarljivega blaga, nujni prevozi v zvezi z nakladanjem in razkladanjem v koprskem in reškem pristanišču in drugi res nujni prevozi. Seveda pa si je treba za take vožnje predhodno skrbeti posebno dovoljenje; le-to izda pristojni organ pri občinski skupščini.

NOVOST V AVSTRIJI:

Na Dunaju in v nekaterih drugih avstrijskih mestih so doslej ustanovili osem informativnih uradov, v katerih dobivajo jugoslovanski delavci, zaposleni v avstrijskih podjetjih, potrebna navodila s področja delovnih razmerij in varstva svojih pravic na delovnih mestih.

To službo so najbolje organizirali sindikati Gornje Avstrije. Na sedežu gornjeavstrijskih sindikatov v Linzu uveljavljajo tudi ukrepe, ki naj omogočijo našim delavcem zaščito v primerih, ko so iz kateregakoli razloga ogrožene njihove pravice, izvajajoče iz konvencije o socialnem zavarovanju, ki sta jo podpisali Jugoslavija in Avstrija ob koncu lanskega leta.

FRANC GOLOB

Ljubezen po pošti

Branko se je lepega popoldneva vračal iz šole. Bil je nekoliko nervozen, ker se ga je tega dne držala smola. Dobil je slabi oceni iz matematike in biologije. Vendar se je kmalu umiril. Stopil je v avtobus, s katerim se je vozil vsak dan v šolo. V njem je bilo živahno. Na zadnjih sedežih so sedeli njegovi sošolci, vsi so bili prešerno nasmejani.

Kmalu so začeli razpravljati o tem in onem, tudi o dekletih. Janez se je pohvalil, kako sta si dobro z Vido in kako je lepo biti zaljubljen. Čas je hitro tekkel in sošolci so izstopali drug za drugim. Branko je ostal nazadnje sam v avtobusu. Ko je izstopil, se je hitro napotil proti domu.

Zgodnje jesensko sonce je prijetno grelo. Branko je med hitro hojo postal vroče, da si je moral sleči suknjico. Ni dolgo hodil, ko je srečal Jelko, mlado, prikupno dekle. Pozdravila sta se kot navadno. Toda tokrat mu je Jelka posebej ugajala. Bila je lepa dekle z dolgimi vranje črtnimi lasmi in rdečimi lici. Fantje so radi gledali zanj. Marsikateri izmed njih se je trudil, da bi jo osvojil, vendar se to ni nobenemu posrečilo. Vsakega je zavrnila na posrečilo njegova izgovorila.

Branko se je bližal domu s tesnobo v srcu. Bal se je, če so

doma kaj zvedeli o njegovi smoli v šoli. Potem ne bi smel nikamor. Vedno bi moral sedeti sam pri knjigah in zvezkih. Vendar ga ni nihče nič vprašal. Mama mu je postregla s kosilom. Hitro se je najedel, ker ga je že čakal oče z vpreženimi konji na dvorišču. Odpeljala sta se na polje. To ga je razveselilo, ker je tako hitro pozabil na smolo v šoli.

Kmetje so skrbno pospravljali prideleke z njiv. Tudi Branko in oče sta kmalu opravila. Zmračilo se je. Ko sta se vrnila domov, se je Branko hitro umil, nato pa sedel za mizo in napisal domače naloge. Po večerji se je počasi spravil k počitku. Ni in ni mogel zaspati. Razmišljal je o dogodkih tega dne. V mislih je bil zdaj tu, zdaj tam, največkrat pa pri Jelki. Srečanja z njo ni mogel pozabiti. Ob srečanju z njo je začutil nekaj lepega in globokega. Ko je zaspal, je vso noč sanjal o njej. Sprehajala sta se po cvetočem vrtu, skozi katerega je žuborel potokček. Iz lepih sanj ga je prebudila ura. Po zajtrku se je odpravil v šolo. Med potjo je razmišljal, kako bi osvojil Jelkino srce. Tistega dne je šlo v šoli vse po sreči pa tudi naslednje dni ni bilo slabše. Slabe ocene je kmalu nadomestil z dobrimi.

Z Jelko sta se večkrat srečala. Vendar dolgo ni imel poguma povedati ji, kar je čutil do nje.

Nekega sobotnega večera so se že prižigale zvezde na nebu in se je oglašala fantovska pesem, ko je odšel Branko po vasi. S prijatelji se je sešel pod lipo, kjer so zapeli nekaj pesmi. Pozneje so se razšli vsak na svojo stran, Branko pa proti domu. Vendar je pred domom zavil proti hiši, v kateri je stanovala Jelka. V njeni kamnici je bila še luč. Narahlo je potrkal, da ne bi vznemiril vseh v hiši. Jelka se je malo prestrašila, vendar se je ljubko nasmešnila: »Kaj pa ti delaš tukaj, še ne spiš?« Prišla je k oknu, kjer sta se dolgo pogovarjala. Ob slovesu jo je Branko povabil, da bi si skupaj ogledala naslednjega dne film, ki ga vrtilo v domačem kinu. Jelka je nekaj časa oklevala, nato pa privolila. Branko se je srečen vrnil proti domu.

Nedeljsko popoldne je trajalo celo večnost. Branko se je ves nervozen pripravil na popoldansko srečanje. Hotel je biti kar najbolj prazničen. Oče in mati sta se čudila, kako uglašen je odhajal.

Pohitel je proti kinu, kjer je že prihajala Jelka. Ura je bila pol štiri popoldne. Točen sem, si je rekel in že sta se pozdra-

vila. Stopil je po vstopnice in predstava se je kmalu nato začela.

Film je bil kakor nalašč za njiju. Ko sta zapuščala dvorano, sta se po kratkem pomenku dogovorila, da bosta šla še na veseličo v sosedno vas.

Poskočne skladbe sta slišala vedno glasneje. Ko sta prispela, sta sedla za mizo in ni dolgo trajalo, ko so godci zopet veselo zaigrali. Odšla sta na plesišče. Ko sta še nekajkrat zaplesala, je Jelka povedala Branku, da sme ostati samo do desetih. Zato sta se odpeljala proti domači vasi.

Med potjo sta se ustavila ob rečnem obrežju. Valovi so v nočni tišini prijetno žuboreli. Sedla sta na staro vrbo, ki se je zgrbančena sklanjala nad reko. »Kako čudovito je tle!« je Branko šepetal Jelki. Na tem kraju je že mnogo zaljubljenecv sklenilo ljubezen. Strmela sta v deročo vodo, dokler se nista združili njeni ustnici.

Od tega večera dalje sta oba čutila neko notranje zadovoljstvo. Odslej sta se pogosto setajala in vsak njun sestanek je bil lepši.

Nekega dne pa je povedala Jelka Branku, da se bo s starši odselila v njihovo novo hišo blizu Celja. Bila sta zelo žalostna. Ob slovesu sta si obljubila,

da si bosta pogosto pisala in da se bosta od časa do časa obiskovala.

Jelka se je težko privadila novemu okolju. V mislih je bila vedno v domačem kraju, kjer je preživela svoja otroška leta.

Najpogostejše pa so ji uhajale misli k Branku. Srčno ga je imela rada. Pisma so ju povezovala pa tudi obiskovala sta se. Medtem je Branko končal šolo in se zaposlil v bližnji tovarni.

Pozimi pred novim letom se je polastila Branka želja obiskati Jelko, da bi skupaj pričakala novo leto. Odpotoval je proti Celju in vso pot razmišljal, s čim bi presenetil Jelko. Kupil je lep šopek in primerno darilo ter s svojim obiskom presenetil vse v hiši. Svojege prihoda ni vnaprej sporočil. Jelka ga je bila zelo vesela. Vsem v hiši je želel veliko sreče in zdravja, kakor je že navada pred novoletnim praznikom. Mnogo lepega in zanimivega so si povedali ob dobro založeni mizi. Prehitro so minile ure, ki jih je preživel v Jelkini družbi.

Pismonoša je odslej še pogostejše prihajal Jelkina pisma.

V deželo je prihajala pomlad, najlepši letni čas. Narava si je nadejala praznično lice. Branko pa ni bil vesel, ko je prebral zadnje Jelkino pismo. Sporočala mu je, da odhaja na delo v tujino, ker bi si rada zaslužila toliko denarja, da bi se nekoč osamovoljila in si uredila lepo življenje.

Branko se dihati ni mogel, ko je bral te vrste. Takoj ji je odgovoril ter jo prosil, naj ne odhaja v tujino. Jelka pa se je kljub njegovemu prigovarjanju odločila. Nekega nedeljskega dne sta se poslovila, čeprav je bilo obema težko.

Jelka je v tujini dobila delo. Zdal so jo razveseljevale le še Brankove razglednice in pisma. V pismih mu je zatrjevala, da si želi ustvariti z njim topel dom v domači deželi.

Branko pa se je čez čas zelo spremenil. Ljubezen po pošti se mu je zdela predolgačasna. Čez kakšno leto si je poiskal drugo dekle. To je spoznala tudi Jelka. V nekem pismu mu je očitala, da je nima več rad. Tega ni hotel priznati.

Nekoč pa mu je Jelka sporočila, da pride na dopust ter da bi rada, da bi ga skupaj preživela. Branka je to presenetilo, zato ji je sporočil, naj bi prišla naslednji mesec, ker v tem času ne bo mogel dobiti dopusta. Jelka pa je kljub temu prišla. Kmalu je vsa razočarana spoznala resnico. Ni mogla drugega, brzojavila je Branku: »Mnogo sreče k tvoji zaroki!« Jelka. Branko pa je odgovoril na dopisnici: »Kljub brzojavki sem prejel voščilo k zaroki prepozno, ker sem se prejšnjo soboto poročil.«

Obvestilo

Obveščamo občane, delovne in druge organizacije, ki nameravajo graditi oziroma ki so že dogradile posamezne objekte, da je v Uradnem listu SFRJ, št. 31/66 od 3. 8. 1966 objavljen pravilnik o načinu opravljanja in stroških sanitarnega nadzorstva nad graditvijo stavb in drugih objektov, ki so pod sanitarnim nadzorstvom.

Po tem pravilniku mora graditelj-investitor zaprositi sanitarno inšpekcijo skupščine občine Ptuj za: 1. soglasje k lokaciji objekta, 2. potrditev projekta — investicijsko tehnične dokumentacije, in 3. pregled zgrajenega objekta. Navedene listine si mora graditelj-investitor pridobiti preden zaprosi za gradbeništvo pristojen organ občinske skupščine za lokacijo, gradbeno oziroma uporabno dovoljenje.

Za dovoljenje oziroma pregled mora investitor poleg taks, kolikor so predpisane, plačati še posebne stroške, in sicer:

1. za lokacijo — za stanovanjsko hišo 50 N din, za druge objekte 20 N din;
2. za pregled projekta za graditev — stanovanjske hiše 50 N din, javnega vodovoda, objekta ali naprave za izpuščanje in odstranjevanje odpadkov in drugih odpadnih snovi iz naselij, za industrijski objekt ali zdravstveni zavod 500 N din, drugih objektov 100 N din;
3. za pregled zgrajenega objekta — stanovanjske hiše 30 N din; javnega vodovoda, objekta ali naprave za izpuščanje in odstranjevanje odpadkov in drugih odpadnih snovi iz naselij, za industrijski objekt ali zdravstveni zavod 300 N din, drugega objekta 80 N din od objekta.

Navedene stroške je treba plačati ob vložitvi zahtevka za lokacijo, pregled dokumentacije oziroma za pregled zgrajenega objekta.

Prošnji za soglasje k lokaciji mora graditelj-investitor priložiti: — za stanovanjske hiše — situacijski načrt s skico stanovanjske hiše ter glavnimi podatki o oblikovitosti in drugih značilnostih zemljišča, na katerem namerava graditi; — za druge objekte — situacijski načrt s skico objekta, glavne podatke o vrsti, velikosti in namenu objekta, o tehničnem produkcijskem procesu v objektu, o zmogljivosti proizvodnje, o odpadnih snoveh, ki nastajajo pri uporabi objekta, o oblikovitosti in drugih značilnostih sveta (krajja), na katerem namerava graditi objekt.

Prošnji za soglasje k projektu mora graditelj-investitor priložiti popolno investicijsko-tehnično dokumentacijo.

Prošnjo za pregled zgrajenega objekta pa mora graditelj-investitor vložiti najmanj 8 dni pred koncem graditve.

Poleg navedenih stroškov pa mora graditelj-investitor povrniti še polne stroške za pregled zemljišča oziroma objekta in stroške za izvid in mnenje, ki ga sanitarna inšpekcija zahteva od ustreznega zdravstvenega ali drugega strokovnega zavoda, če ugotovi, da je tak izvid ali mnenje potrebno.

Brez navedenih soglasij oziroma dovoljenja ne bo mogoče dobiti potrebnih gradbenih listin od za gradbeništvo pristojnega upravnega organa občinske skupščine.

Prošnje se vlagajo v sprejemni pisarni skupščine občine Ptuj, Srbski trg 1, soba št. 1, kjer bodo dobili zainteresirani potreben obrazec in navodilo za plačilo stroškov.

Navedeni postopek pa ni potreben za gradnjo stanovanjskih hiš in komunalnih objektov v sledečih predelih mesta Ptuja: Vičava, Naselje bratov Reš, Volkmerjeva ulica, Ljudski vrt, Krambergerjeva ulica, Ulica dr. Jožeta Potrča, stari del mesta, Budina-Brstje (zazidalni okoliš), Mariborska cesta, Hajdina — severno in južno od železniške postaje. (Podatke o mejah posameznih okolišev bodo dobili zainteresirani v sprejemni pisarni, na upravno-pravnem oddelku ali na sanitarni inšpekciji.)

Navedeni pravilnik je začel veljati 11. 8. 1966.

Prosimo graditelje-investitorje, da se ravna po tem navodilu.

Oddelok
za inšpekcijske službe
skupščine občine Ptuj

ŠPORT

ALUMINIJ — SLAVONIJA 1:0 (1:0)

ALUMINIJ: Bračić, Grbavec, Tolič, Sattler, Muršec, Kaniški, Knežević, Marković, Krnić, Sovrovič, Špehonja.

SLAVONIJA: Ovcina, Rukavina, Culin, Crnojevac, Jasenica, Marjanović, Smiljanić, Loučar (Bjelica), Katič, Karapandža, Verner.

Strelec: Kaniški v 32. minuti.

Ko je odlični sodnik Koščak z Reke odpisal konec tekme, so gledalci burno pozdravili igralce Aluminija, ki so v izredni borbi in v velikem slogu premagali močnega nasprotnika. Zmaga domačinov je popolnoma čista in zaslužena, kar sta priznala tudi trener in tehnični vodja Slavonije, Z. Velikić, strahom in respektom je začel Aluminij igro proti Slavoniji. Visok poraz za pokal Jugoslavije proti istemu nasprotniku v začetku leta kot da bi vili svinec v noge domačinom nogometašem. Tudi Slavonija ni igrala najboljšo, čutili je bilo da spoštujejo domačine, posebej po njihovi zmagi nad Trešnjevko v Zagrebu.

Igra je bila v začetku slaba in raztrgana. Ko sta si nasprotnika dokončno otipala, pulse, se je začela prava igra. Aluminij je bil vse boljši in je prevzel pobudo. Že v 3. minuti je po lepi podaji Markovića Krnić streljal mimo gola. Po bliskoviti akciji tandemom Sovrovič-Krnić je Špehonja prišel v odlično pozicijo, ki pa je ni znal izkoristiti. Zoga ga je presenetila, tako da je postala plen Ovcine. Še enkrat je Ovcina posredoval, ko je odnesel žogo skoraj s same Krnićeve noge.

Nekaj pozneje so gledalci utihnili in zabeleži jih je pri sreči. Katič je popolnoma sam prišel do gola. Bila je to 100-odstotna priložnost za goste. Vračar Bračić je odlično reagiral in s padcem v noge rešil svoja vrata. Še enkrat je Bračić pobral aplavz, ko je obranil odlično izveden prosti strel Marjanovića. Edini zadetek tekme je bil dosežen v 32. minuti, ko je odlični Kaniški preigral nekaj obrambnih igralcev Slavonije in s silovitim strelom premagal dobrega Ovcina. Odjeknilo so klici: »Beli, beli!«

Igra je bila vse boljša. Zoga je hitro prehajala z ene strani na drugo, medtem ko je Ovcina večkrat uspešno posredoval. Zadnja priložnost za Aluminij je bila pred koncem prvega polčasa, ko je Knežević po odličnem prodoru streljal iz smrtvega kota, namesto da bi žogo podal enemu od svojih igralcev. V drugem polčasu je Slavonija poskušala premagati domačo obrambo in izenačiti rezultat. Celotna obramba domačinov je igrala zelo zanesljivo, posebej Grbavec in Tolič. Napadi Slavonije so bili zelo nevarni in Bračić je moral pokazati vse svoje kvalitete, da je obvaroval svojo mrežo nedotaknjeno.

Ceprav so igralci gostov na vse načine poskušali izenačiti rezultat, je imel boljše priložnosti za zadetek le Aluminij. Dvakrat je Špehonja in enkrat Krnić pripravili lepo priložnost, ki bi mogla odločiti tekmo še pred koncem. Večkrat pa je tudi Ovcina odlično posredoval in v zadnjem trenutku reševal svoja vrata.

Še enkrat, 15 minut pred koncem, je Slavonija poskušala z vsemi močmi izenačiti rezultat, kar pa ji ni bilo uspelo. V odličnem moštvu Aluminija so bili boljši od ostalih Bračić, Grbavec in Tolič v obrambi ter Kaniški in Sovrovič v napadu. Pri Slavoniji je vredno pohvaliti vratarja Ovcina ter Jasenico in Katiča.

Sodnik Koščak z Reke je vodil srečanje v izrednem slogu. Vojo Velikićovič

Danes in jutri

Kino Goršnica

11. septembra letos jugoslovanski film POLET V BODOČ-NOST

Kino Ormož

10. in 11. septembra letos ameriški barvni (cinemascope) film UPOR NA LADJI BOUNTY; 14. septembra letos poljski film MORILEC IN GOSPODIČNA

Kino Središče

10. in 11. septembra letos jugoslovanski film MARS NA DRINO

Kino Tomaž pri Ormožu

11. septembra letos angleški (cinemascope) film ZALIV TIHOTAPCEV

Kino Ptuj

9., 10. in 11. septembra letos ameriški barvni (cinemascope) film PROPAD RIMSKEGA CESARSTVA; 13. in 14. septembra švedski film LJUBITI; 15. septembra jugoslovanski film KOZARA

LUNINE SPREMENBE IN VREMENSKA NAPOVED

za čas od sobote, 10., do sobote, 17. septembra 1966

Mlaj bo v četrtek, 14. septembra, ob 20.14.

Napoved vremena: prav lepo vreme bo in zelo toplo.

Alojz Cestnik

GOSTINSKO PODJETJE »HALOŠKI BISER«, PTUJ, komisija za nabavo in prodajo osnovnih sredstev

RAZPISUJE

za ponedeljek, 12. septembra 1966,

LICITACIJO DOSTAVNEGA AVTA

IMV-1000 (DKW kombi) Novo mesto, izdelan 1961. leta, v zelo dobrem stanju.

Licitacija bo pri hotelu Poetovio, Ptuj, od 8. do 10. ure dopoldne za delovne organizacije državnega sektorja, od 10. do 11. ure pa za interesente-privatnike.

Upravni odbor GOSTINSKEGA PODJETJA »HALOŠKI BISER«, PTUJ,

RAZPISUJE

3 delovna mesta poslovođij zunanjih obratov (gostiln Cirkovce, Zlatoličje in Rogoznica);

1 delovno mesto KV natakarja

za hotel Poetovio.

Pogoji: pod točko 1: KV gostinski delavec z ustrežno prakso za samostojno vodenje gostinskega obrata; pod točko 2: KV natakar z znanjem vsaj dveh tujih jezikov. Osební dohodki po pravilniku podjetja. Rok za prijave je 15. september 1966.

Upravni odbor gostinskega podjetja »Haloški bisers«, Ptuj

Hišni svet hiše ob Cesti dr. Jožeta Potrča št. 20/c začasno sprejme

kurjača

za centralno kurjavo na mazut

Kandidati z ustrežno strokovno izobrazbo ali pa daljšo prakso za kurjenje tovrstnih peči naj se takoj prijavijo. Osební dohodki in nastop dela po dogovoru. Razglas velja do zasedbe delovnega mesta.

Osebna kronika

ROJSTVA IN POROKE NA OBMOČJU MATIČNEGA URADA PTUJ

Rodile so: Terezija Erhatic, Polensak 3 — Milana; Ivanka Kajtažović, Prešernova 9 — Hana; Viktorija Semenič, Desnjak 6, Ljutomer — Ivanko; Elizabeta Lorenčič, Bratislavci 19 — Milana; Milka Dančev, Prepolje 32 — Zlatka; Marjeta Kovačič, Bukovci 73 — Marjeta; Ana Obrar, Bukovci 48 — Heleno; Erika Meško, Kidričevo 62 — deklko; Marija Petek, Dornava 141 — Valentino; Kristina Frangeš, Podložje 132 — Branka; Marija Cafuta, Draženci 87 — Draga; Nežka Matjašič, Drstela 15 — Otmarja; Marija Stumberger, Cirkulane 14 — Andreja; Silva Petek, Podgorci 43/4 — Zlatka; Kristina Čeh, Spuhlja 143 — dečka; Marija Emeršič, Mestni vrh 47 — deklko; Marija Feguš, Selska cesta 1 — Milana; Marija Avguštin, Slape 24 — Ido; Ana Cafuta, Gruškovec 13 — dečka; Ivana Zvrtnik, Mekotnjak 46,

Ljutomer — Rajka; Milena Kajzer, Gorca 93 — deklko; Marija Duh, Trubarjeva 5/d — Ireno; Marija Petek, Vošnjakova 1 — dečka; Julijana Pulko, Slovenja vas 44 — deklko; Antonija Škrjanec, Krapje 57, Ljutomer — deklko; Terezija Ciglaric, Vinski vrh 78 — dečka; Terezija Peklari, Videm 25 — Anito; Neža Ferčič, Bukovci 58 — Zinko; Marija Viher, Središče 44 — Ireno; Anica Sorsak, Vičanci 6 — Andrejo.

Poroke: Matevž Verhovšek, Lancova vas 27, in Emilija Cestnik, Zgornja Hajdina 88; Mirko Langerholc, Gorenja vas 5, in Marija Panikvar, Gerečja vas 64; Alojz Ljubec, Nova vas 88, in Marija Plohl, Nova vas 80; Otmar Matjašič, Orešje 24, in Marija Kramberger, Spodnja Hajdina 66; Roman Drevensček, Smetanova 55, in Marija Borzov, Jadranska 18.

Objave in oglasi

PRODAM

ZARADI SELITVE ugodno prodam sprejemnico, spalnico in otroško sobo. Cesta dr. Jožeta Potrča 20 a/1 — desno, prvi vhod.

OSEBNI AVTO OPEL-OLIMPLJA 1932 ugodno prodam. Vprašajte pri vratarju Elek-trokovinarja, Ptuj, Zadrugi-trg 2.

PRODAM RABLJENO SOBNO KREDCO, omaro, mizo in stole ter štedilnik v dobrem stanju. Vprašajte od 12. do 14. ure v Prešernovi 21/1, Ptuj.

IZRUVAC ZA KROMPIR, slamo-reznilo in tritonsko prikolico prodam. Naslov v upravi.

PRODAM GLOBOK ŠPORTNI OTROŠKI VOZIČEK »JADRAN«. Vičava 21, Ptuj.

PRODAM KUHNJSKO POHISTVO. Ogled v popoldanskih urah. Miklošičeva 5, Ptuj.

PRODAM 1500 KOSOV STARE STREŠNE OPEKE (bobrovec). Rogaška 5 (pri breški šoli).

VINSKE SODE od 300 lit naprej, puhalnik za seno, avtomatske grablje za sneg prodam. Vindiš, Ptuj, Rogaška.

Prodma pralni stroj super-tomatic »rex«. Naslov v upravi. Kuhinjsko kredenco prodaj. Naslov v upravi.

STANOVANJA

KUPIM ENOSTANOVANJSKO HIŠO v Ptuj ali v okolici Franc Matjašič, Mlače, Loče pri Poljčanah.

ISČEM PRAZNO SOBO v Ptuj ali v bližini mesta. Ostalo po dogovoru. Naslov v upravi.

SLUŽBE

UPOKOJENKO ALI DEKLE bližnje okolice Ptuja, pošte in ljubiteljsko otrok, sprejme za osem ur dnevno. Naslov v upravi.

Termitski nebotičnik

Nekaj sto slepim delavcem dajte gradbeni material, toda brez načrtov, brez predelavcev, brez inženirjev in arhitektov. In kaj boste rekli, ko se boste čez štirinajst dni znašli ob vznožju stonadstropnega nebotičnika, trdno zgrajenega in za stanovanja primerne, zamisljenega in je primerne, zamisljenega in je lahko uporabimo ta izraz, principij nekega Le Corbusiera.

Vprašanje, ki vam ga postavljam, bi bilo že zelo kočljivo, bi ti delavci bili ljudje, pa čeprav invalidi; torej je še bolj vznemirljivo, če so ti delavci termiti.

In opis njihovih zgradb ni pravi tiran; visoke so dva do tri metre, kar je ogromno v primeru z velikostjo termitov. Toda nekateri termitnjaki dosegajo tudi šest metrov. Primerjava s sodobno arhitekturo ni neumešna: gradnjo kupol-gob, kakor jih delajo termiti v deževnih krajih, pozna vsakdo, ki le malo spremeni novosti na polju arhitekture, pa čeprav tega načina še ne uporabljamo v polni meri pri gradnji stanovanjskih blokov. Toda pustimo primerjave in ugotovimo, kaj nam te čudovite delavce.

Profesor Pierre Grassé, ki je opazoval in opisal, pravi, da so popolnoma slepi. Kubični in belokosterni, ki jih je še 1. seboj preštedirali, so brez oči celo brez ganglijev za vid. Vse zaznavajo z vonjem.

Poglejmo torej primer, kako gradijo: tu so delavci, 350 jih je trije vojaši, nekaj ličink v različnih stadijih razvoja in pa kraljica kubičermov. Vsi so v stekleni posodi, na dnu katere je okrog pol centimetra debela plast humusa. Poskus profesorja Grasséja se je pričel ob 7. uri in 3. minut. »Menjava okolja, ki smo jo previdno izvedli, ni prevladala žuželk... Nekaj minut po prihodu že kopljejo kratke tunele po humusu, vendar niti prekinjejo delo.«

Ob 7. uri 32 minut: »Nekaj delavcev lepi kepicke zemlje ob steklene stene; lepijo jih čim bolj visoko, pri tem se dvigajo na zadnje noge. Nekateri lezejo na kepe zemlje, kot da bi hoteli prilepiti kepicke čim višje. Rezultata vsega tega je, da so kepicke v kolikor toliko vodoravni črti, ali točneje, vzporedne s humusnim tlom, z isto valovitostjo.«

Ura je 7 in 38 minut: »Delavci nadaljujejo z delom; vsak med njimi nosi svojo kepicco zemlje in se navidezno ne menja za sedjo. Trenutno ne moremo opaziti nobene povezanosti med posameznimi posamezniki. Samo sed tja pridejo kroglice druge po leg druge, zdi se, da je to zgolj slučaj.«

Ob 7. uri in 43 minut: »Nekateri hribečki že opazimo prve kepicke vse v različnih razdaljah od steklene stene. Zgodi se, da je na istem hribečku že več kepic; zaradi namena delavcev, da bi jih postavili čim višje, se kopčajo druga na drugi in kaj hitro imamo navpičen steber.«

Steber predstavljajo, vsaj nekaj časa, središče pozornosti vseh delavcev. Toda njihova pozornost ni velika, saj delavci odlagajo kepicke na sosednih hribečkih in se več ne vračajo.

Steber nato povežejo, tako da nastanejo loki in oboki. Taka je torej gradnja termitnjaka v laboratoriju.

Metoda gradnje se zdi zgrajena, brez reda. Delo večkrat prekinemo, delavci se ližejo in ližejo kraljico, kar ima vzpodbudno vlogo; delo včasih prekinemo brez vidnega razloga in potem nadaljujejo z opazno važnostjo. In kar je najbolj vredno občudovanja, je, da je to zmedeno delo slepcev efektivno in da gnezdo nazadnje le tvori popolno celoto.

(Konec prihodnjic)

Nasveti za dom

PEČEN SNEG

V ponvi segrejemo precej surovega masla ali margarine. Izstisnemo vanjo skozi stiskalnico sveže kuhan krompir. Postavimo v pečico in pečemo, dokler se na spodnji strani ne napravi skorja. Solimo po okusu.

PEČEN KROMPIR S PARADIŽNIKI

Kuhan in v rezine narezan krompir pečemo na masti ali olju. Preden pa je povsem pečen, mu dodamo na rezine narezan surov paradižnik in pečemo dalje, dokler ni povsem pečen. Začinimo po okusu.

PEČEN KROMPIR Z JABOLKI Pokrijemo in pečemo ob zmernem ga krompirja, 5 dkg maslobo, 25 dkg narezanih jabolk, sol, ščepec majerone in vodo. Maslobo segrejemo, naložimo vanjo krompir, nanj pa jabolka. Pokrijemo in pečemo ob zmernem ognju, dokler se krompir ne zmehča in spodaj porjavi. Ob strani prilijemo v ponev 2 — 3 žlice vode, da se krompir laže loči od dna.

KROMPIR Z JAJCI

Kuhan in na rezine narezan krompir pečemo v maslobo. Ob koncu ga prelujemo z jajci, ki smo jih žvrtljali s soljo (na osebo po eno jajce), in pustimo, da se strdi. Posipamo ga s sesekljanim drobnjakom ali peteršiljem.

Osvežujoča pijača

Ali ne bi v poletni vročini pri kosilu opustili toplo juho in jo nadomestili s hladno osvežujočo pijačo po kosilu? Kaj zmešamo za tako pijačo?

Osnovna sestavina je mleko, sladka smetana ali jogurt. Dodajamo pa razno sadje, sveže ali vloženo, sadne sokove ali sirupe, če pa ni drugega pri roki, je dobra tudi marmelada. Če hočemo pijačo izboljšati, ne pozabimo na kavo, kakao, mandlje, orehe, med, za krepke koktajle pa še dišave in alkohol. Z dodatkom tistega, kar se obogatimo s kalorijami, da so izdatne in bolj nasitne.

Priprava teh pijač je seveda najbolj preprosta z električnim mešalnikom, gre pa tudi brez njega. Tukaj vam navajamo nekaj primernih receptov.

Rdeča čaša: skodelica mleka, žlica sladkorja, pol skodelice jagod ali malin, vaniljin sladkor, po želji pol žlice ruma.

Marelična čaša: tričetrti skodelice mleka, pol skodelice marelice, sladkor; vse skupaj stepamo, zlijemo v visoke čaše in zalijemo s sodo.

Čaša iz črnega ribeza: pol skodelice sladke smetane, pol skodelice mleka, pest zamlelih mandljev, sladkor in skodelica ribezovih jagod.

Sestavljena čaša: raznovrstno sadje, sladkor, mleko, kozarec konjaka.

Amazonka čaša: banana, sok pol limone, tri velike žlice sladkorja, kocka ledu, tri žlice soka črnega ribeza in pol skodelice mleka.

Jabolčna čaša: naribana jabolka, pokapljana z limoninim sokom, sladkor, cimet in skodelica mleka.

Čaša iz zelene: osminko gomolja olupljene zelene naribamo na droben ribež, sol, poper, kocka ledu, kozarec mleka.